

novinky z radnice

Foto: Blažej Víttek

mesto Trnava ■ ročník XXIV ■ číslo 2 ■ marec 2013 ■ Nepredajní!

Odkrývanie prirodzených autorít

V januári dominovala v mediálnom svete téma „prezident“. V Čechách prebiehala jeho prvá priama voľba. U nás sa pretriasala vo virtuálnom priestore účasť na poľovačke, vymenovanie či nevymenovanie, výroky – nevýroky hlavy štátu. Vedenie tém i diskusií potvrdzovalo, že s autoritou predstaviteľov štátu je to ako s piesňou, ktorá zmizla z repertoáru i z mysle ľudí. Napriek tomu, že v usporiadanom spoločenstve je prirodzená autorita nutnosťou. Spomedzi nás sa vytratila. Nepomôže nostalgia ani hľadanie pevnej ruky. O to smutnejšie je odvolávať sa na funkciu či post. Ide totiž o opačný, dlhší proces. Nedá sa preskočiť, predbehnúť, vynútiť ani kúpiť. Autorita vyvstáva v spoločenstve ľudí. Je výsledkom dlhodobého života v súlade myslenia a činov, ktoré nesledujú vlastný prospech, ale chcú dobro pre čo najširší okruh ľudí. Aj preto sa v minulosti zdroje autorít odkrývali najprv v rodinách pri starostlivosti o deti, na školách medzi učiteľmi a v obciach v službe iným. V konkrétnom spoločenstve ľudí, v súlade slov a činov sa potvrdzovala či upadala váha tých, ktorí niesli zodpovednosť za ostatných. Prirodzene tak vyrastali osobnosti, ktoré formovali generácie. Dnes vzory podsúvajú médiá. Čím viac prežívame spoločenstvá iba virtuálne, čím viac ide o plat, post či postavenie, tým menej možno overovať a potvrdzovať autoritu osobností. O ich skutkoch a slovách sa dozvedáme sprostredkovane. Na internete, v televízii a v tlači. Strácame nielen schopnosť preveriť, ale aj autentickosť spolužitia a kontinuitu spoločenstva. Nie je to však len chybou médií. Súčasťou bytia sme všetci. Pasívne či aktívne. Pred či za kamerou. Pred televízorom či na obrazovke. Politici, novinári i diváci akoby uverili, že médiá prinesú pravý obraz sveta, hviezdu alebo klamára. V tomto scenári je každý štatista i účinkujúci. Divák sa odvoláva na videné, novinár na kontrolu politikov a politik na službu občanom. Každý v tejto hre hrá. Divák sa tvári, že premýšľa o videnom, novinár, že prináša objektívne to, čo chce divák vidieť a politik odkrýva iba to, čo má byť podľa neho videné. Všetci vieme svoje. O videnom, menej o skrytom a najmenej o autoritách. Poznanie oslobodzuje. K normálnemu životu. K vytváraniu fyzických vzťahov v rodinách, medzi priateľmi, v mestách a obciach. Ku kontinuite skutkov a slov. K vytváraniu zázemia pre život v dôvere, priestoru pre tvorbu a odkrývanie prirodzených autorít. Nie na obrazovke, nie z moci funkcie a peňazí, ale z poctivého života.

Budú udelené ocenenia mesta za rok 2012

Návrhy na udelenie ocenení mesta Trnavy významným jednotlivcom i kolektívom za rok 2012 schválili poslanci mestského zastupiteľstva na svojom 13. riadnom zasadnutí 19. februára 2013. Slávnostné zasadnutie mestského zastupiteľstva spojené s odovzdávaním ocenení sa uskutoční tradične v prvú marcovú nedeľu – 3. marca o 16. hodine v sále Marianum na Hollého ulici v Trnave.

Čestné občianstvo mesta Trnavy bude udelené Mons. Dominikovi Tóthovi, divadelnému kritikovi a historikovi Ladislavovi Čavojskému a in memoriam akademickému maliarovi Teodorovi Jozefovi Tekelovi.

Nositelom Ceny mesta Trnavy sa stane akademický sochár Miloš Balgavý. Uznanie za zásluhy o rozvoj a reprezentáciu mesta Trnavy dostanú tenisový tréner Štefan Cepko, pedagóg a šachový tréner Vladimír Hagara, lekár a pedagóg Tibor Tibenský a in memoriam výtvarná pedagogička Oľga Salontayová.

Mestské zastupiteľstvo rozhodlo aj o premiestnení pamätnej tabule obetiam 2. svetovej vojny pôvodne osadenej na bývalom Kultúrnom dome na Coburgovej ulici do podbránia trnavskej radnice. Tabuľa pozostáva z dvoch bronzových reliéfov a travertínovej dosky s textom, ktorá však bola poškodená. Zhotovenie novej travertínovej dosky bude financovať Mesto Trnava podľa návrhu reštaurátora Mgr. art. Tomáša Kucmana, vo vizuálnom súlade s jestvujúcou pamätnou tabuľou primátorov mesta Trnavy.

■ Mons. DOMINIK TÓTH

Narodil sa 3. 8. 1925 v Kostolnom Seku. Za kňaza bol vysvätený 12. júna 1949. Najprv pôsobil ako kaplán v Komárne, od roku 1952 bol v Trnave ceremoniarom biskupského úradu v službách Mons. Ambróza Lazíka. V roku 1964 sa stal správcom farnosti v Leviciach a v roku 1970 prešiel do Dunajskej Lužnej. V rokoch 1973 až 1977 bol mimo pastorácie, pretože mu štátna moc odobrala súhlas na vykonávanie kňazského povolania. V tomto období denne cestoval z Piešťan do Trnavy, kde bol zamestnaný ako robotník v pneuservise. Neskôr sa stal kaplánom vo Vrábľoch a správcom farnosti Dolný Piar a v roku 1989 bol vymenovaný za generálneho vikára v Trnave. Za biskupa bol vysvätený 16. apríla 1990, a vzápätí ho pápež Ján Pavol II. menoval za titulárneho biskupa ubabského a pomocného biskupa Bratislavsko-trnavskej arcidiecézy. Jeho život je už niekoľko desaťročí úzko spojený s Trnavou. V súčasnosti žije v kláštore u verbistov v Nitre.

■ LADISLAV ČAVOJSKÝ

Narodil sa 17. 1. 1932 v Trnave, kde absolvoval stredoškolské štúdiá, a po nich divadelnú vedu na Vysokej škole múzických umení v Bratislave. Od roku 1955 bol pracovníkom a neskôr vedúcim oddelenia divadla a filmu v Ústave slovenskej literatúry SAV a do roku 1965 aj redaktorom časopisu Slovenské divadlo. V roku 1973 začal pôsobiť ako vedecký pracovník Umenovedného ústavu SAV v Bratislave, v rokoch 1994 – 95 bol šéfom dramaturgie Slovenskej televízie. Významne prispel k poznaniu diela J. Palárika, J. Chalupku, J. Grajchmanna, M. Kukučina, Timravy, V. Hurbana-Vladimírova, osvetlil divadelné aktivity pražského spolku Detvan, vzťahy slovenského divadla k svetovým dramatikom. Do kolektívnej práce Kapitoly z dejín slovenského divadla (1967) prispel rozsiahlym prehľadom Divadlo od revolúcie do nástupu realizmu. Je autorom kníh Divadlo v Trnave (1982), Divadlo v Brezne (1988), Prví a prvoradí herci SND (1993), Slovenské divadlo do roku 1919 (1997 – 98), spoluautorom monografie Slovenské ohotnícke divadlo 1830 – 1980.

Je nositeľom Medaily Slovenskej akadémie vied za podporu veda a Radu Ľudovíta Štúra. Aj v súčasnosti sústavne sleduje a glosuje divadelné dianie na Slovensku.

■ TEODOR JOZEF TEKEL

Františkánsky kňaz, akademický maliar, sochár, ilustrátor a básnik sa narodil 26. 1. 1902 v dedinke Kelemeš na východnom Slovensku. Ako 15-ročný vstúpil do františkánskej rehole, v roku 1923 zložil večné sľuby a za kňaza bol vysvätený o rok neskôr. V rokoch 1930 –1934 študoval na Akadémii výtvarných umení v Prahe u Maxa Švabinského. Už počas štúdií viackrát vystavoval na pražských výstavách a navrhoval vitráže do Chrámu sv. Víta. Ako kňaz pôsobil v mnohých slovenských dedinách a mestách. Smutne známa „Barbarská noc“ ho zastihla v hlohovskom kláštore. Internovaný bol v Hronskom Beňadiku a Beluškých Slatinách. Od prepustenia z internácie býval vo veľmi biednych podmienkach v Trnave, pre nedostatok materiálu tvoril aj na novinový papier a trpezlivo znášal ľudské aj umelecké ponižovanie. Zanechal aj týmto nám zanechal viac ako tritisíc diel nesmiernej umeleckej hodnoty. Zomrel 14. 7. 1975 a pochovaný je v Trnave.

■ MILOŠ BALGAVÝ

Akademický sochár, sklársky výtvarník, sa narodil 15. 1. 1955 v Bratislave. Po absolvovaní Strednej školy umeleckého priemyslu, študoval v rokoch 1978 – 1984 na Vysokej škole výtvarných umení sklárske výtvarníctvo pod vedením docenta Václava Ciglera a docenta Askolda Žáčka. Miloš Balgavý sa počas svojho pôsobenia prepracoval do prvej stovky najlepších umeleckých sklárov na svete. Na svojom konte má viacero samostatných aj skupinových výstav nielen v Trnave a Bratislave, ale napríklad aj v Anglicku či Holandsku, Taliansku a v Spojených štátoch amerických. Jeho diela sú realizované aj v architektúre majú zastúpenie vo viacerých významných zbierkach.

■ ŠTEFAN CEPKO

Narodil sa 10. 10. 1922. Pôsobil ako sudca Najvyššieho súdu v Prahe a potom ako prokurátor Krajskej prokuratúry v Bratislave a okresný prokurátor v Trnave až do roku 1958, keď odmietol vstúpiť do KSS a justičné služby bol nútený opustiť. Rovnocennou náplňou jeho života boli hudba a hlavne šport. Ako reprezentant Trnavského športového spolku získal niekoľko výborných umiestnení na Majstrovstvách Slovenska hlavne v bežeckých disciplínach. Z atletiky „presedlal“ na basketbal, v ktorom tiež dosahoval vynikajúce výsledky, v roku 1942 nastúpil aj za Slovensko proti Taliansku. Na majstrovstvách Slovenska v rokoch 1974 až 1989 získal 39 prvých miest a utvoril 14 slovenských rekordov. Ako senior – veterán začal hrať tenis, v ktorom dosiahol najviac úspechov, keď postupne v príslušných vekových kategóriách patrila k najlepším československým, a potom slovenským hráčom. Dlhoročnú záslužnú prácu vykonával aj ako tréner mladých tenistov v TJ Slávia.

■ VLADIMÍR HAGARA

Narodil sa 18. 4. 1948 v Trnave. Je absolventom Pedagogickej fakulty UK v Trnave. Šachu sa súťažne venuje od roku 1974. V súčasnosti je koordinátorom činnosti klubu Lokomotíva Trnava, ktorý má po jednom družstve v prvej, druhej a piatej lige a po dve družstvá v tretej a štvrtnej lige. Od 1994 viedol šachový krúžok na SPŠ Trnava a už vtedy dosahoval so svojimi študentmi veľmi dobré výsledky. V rokoch 1998 – 1999 boli jeho zverenci v kategórii družstiev stredných škôl v Trnavskom šachovom rebríčku druhí, v rokoch 2000 – 2001 a 2003 – 2005 ju už vyhrali. V roku 2004 sa začal venovať mladým nádejam Lokomotívy, a práve s nimi zaznamenal v uplynulých rokoch najväčšie úspechy na celoslovenskej úrovni, ktorými zároveň zviditeľnil naše mesto.

■ TIBOR TIBENSKÝ

Narodil sa 1. 4. 1930 v Budmericiach. Pôsobil ako primár Interného oddelenia, neskôr prednosta Internej kliniky FN v Trnave, tvorivo pokračoval v náročnej starostlivosti o pacientov s vnútornými ochoreniami v intenciách svojho učiteľa a lekára MUDr. Kolomana Prónaya. Sám sa zaslúžil o rozvoj izby intenzívnej starostlivosti, neskôr koronárnej jednotky so všetkými kritériami odbornej starostlivosti, ako aj o rozvoj laparoskopickej diagnostiky, endoskopických vyšetrení a ultrazvukovej diagnostiky. Zásluhou primára Tibora Tibenského boli všetky základné internistické odbory obsadené, a to s kvalitným prístrojovým vybavením. Externe vyučoval na strednej zdravotníckej škole v Trnave a od roku 1993 na Fakulte zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity. Za prednáškovú a publikačnú činnosť získal striebornú medailu Slovenskej lekárskej spoločnosti. Je nezabudnuteľným príkladom lekára, ktorému sa povolanie stalo poslaním.

■ OLGA SALONTAYOVÁ

Narodila sa 30. 6. 1941 v Humennom. Ako výtvarná pedagogička patrila k nosným pedagógom Základnej umeleckej školy s výtvarným a literárno-dramatickým odborom v Trnave. Celý svoj život zasvätila práci s deťmi a podieľala sa na príprave mnohých výstav detskej výtvarnej tvorby. V roku 2004 obohatila výtvarnými prácami žiakov Základnej umeleckej školy v Trnave viacero výstav Bibiany, medzi inými i výstavu Vincent van Gogh, na ktorej spolupracovala s ostatnými pedagógmi školy. Dokázala naučiť deti výtvarne vidieť a myslieť. Bola vynikajúcou psychologičkou. Počas svojho pedagogického pôsobenia odchovala stovky žiakov, bola prvou učiteľkou (ako sa umelec sám vyjadril) vynikajúceho ilustrátora, maliara, grafika a spisovateľa Stana Dusíka, s ktorým, napriek tomu, že žije vo Florencii, nikdy neprestala byť v spojení. Profesionálne a mimoriadne citlivo ľudsky ovplyvnila nielen žiakov, ale aj učiteľov výtvarnej výchovy. Zomrela 17. 1. 2011 v Bratislave.

Zdroje:

katolickenoviny.sk, kbs.sk, litcentrum.sk

Zo zasadania mestského zastupiteľstva

Na programe 13. riadneho zasadnutia Mestského zastupiteľstva v Trnave 19. februára 2013 bolo dvadsaťdva bodov. Medzi najvýznamnejšie patrila návrh na zmenu územného plánu na sídlisku Hliny s cieľom umožniť výstavbu parkovacieho domu pre približne 270 áut, ktorý poslanci odsúhlasili vzhľadom na naliehavú potrebu riešenia problémov s parkovaním v tejto lokalite.

Poslanci rozhodovali aj o návrhu na povolenie spracovania zmeny územného plánu týkajúcu sa využitia pozemkov nad severným obchvatom a jeho križovaním s Trstínskou cestou na podnikateľské účely. Vzhľadom na to, že ide o pôdu, ktorá nie je vhodná na obhospodarovanie poľnohospodárskymi mechanizmami a súhlasné stanovisko vydal aj Krajský pozemkový úrad v Trnave, poslanci s návrhom súhlasili. Súhlas vydali tiež na rozšírenie funkcie bývania o podnikateľské aktivity nenarušujúce priľahlé obytné územie v lokalite Coburgova a pod viacerými podmienkami súhlasili aj s možnosťou výstavby dvadsiatich ôsmich rodinných domov v pokračovaní lokality Za traťou IV. Nesúhlasné stanovisko však zaujali k výstavbe rekreačných chat pri lokalite Za traťou IV. Dôvodom nesúhlasu je najmä skutočnosť, že parcely sú v ochrannom pásme židovského cintorína, ktoré je potrebné rešpektovať v zmysle zákona o pohrebniectve.

Rokovalo sa aj o návrhoch všeobecne záväzných nariadení (VZN), ktorými sa menia a dopĺňajú VZN o určení miesta a času zápisu dieťaťa do základných škôl, určujú výšky príspevkov v školách a školských zariadeniach, a určuje sa výška dotácie poskytovanej základným umeleckým školám, materským školám a školským zariadeniam.

K zaujímavým bodom programu patrili aj spolufinancovanie projektu Spoznajme naše mestá – Trnava a Břeclav a návrh na uzatvorenie dohôd o založení partnerstva s ukrajinským mestom Charkov, ruským Balakovom a českým Chomutovom.

Poslanci ďalej odsúhlasili zriadenie Súkromného bilingválneho gymnázia, a tiež zriadenie Centra voľného času ako súčasť Spojenej školy na Beethovenovej ulici.

Na zasadnutí odzneli aj správy o výsledku kontroly Najvyššieho kontrolného úradu SR a prijatých opatreniach v rámci kontroly projektu Komunitného centra v Trnave, o činnosti Utvaru hlavného kontrolóra mesta Trnavy za rok 2012, o uskutočnených verejných obstarávaníach a postupoch verejného obstarávania v II. polroku 2012 s hodnotou nad 17 000 eur a prác nad 34 000 eur, o činnosti mestskej polície, atď.

-red-

Zmena územného plánu mesta pre parkovací dom

Mestské zastupiteľstvo schválilo na 13. riadnom zasadnutí 19. februára zmenu územného plánu pre výstavbu parkovacieho domu Na hlinách. Poslanci sa tak rozhodli po náročnom zvažovaní protestnej petície časti obyvateľov a zároveň nástojčivej požiadavky riešiť problémy s nedostatkom parkovacích miest.

Proti výstavbe parkovacieho domu je približne 800 obyvateľov sídliska, prinajmenšom rovnaký počet občanov však má súhlasné stanovisko, vyjadrené prostredníctvom petície organizovanej budúcim investorom. Navyše, riešenie neúnosnej situácie s nedostatkom parkovacích miest žiadali obyvatelia sídliska Na hlinách prostredníctvom petície už v roku 2007. Mestská samospráva tu odvtedy vybudovala približne viac ako dvesto nových miest, no napriek tomu ich v súčasnosti chýba približne 800. Reálne priestorové možnosti na racionalizáciu a rekonštrukciu existujúcich parkovacích plôch a na výstavbu nových parkovísk však neumožňujú riešiť nedostatok parkovacích plôch bez výstavby parkovacích domov a aj po dokončení tohto, ktorý sa už v štádiu návrhu stal predmetom sporu, tu bude chýbať ešte približne 500 miest.

Protestujúci občania sa obávajú, že životné podmienky sa vinou parkovacieho domu zhoršia, argumentujú nevhodným podložením pre stavbu, zhoršením estetického vzhľadu ich okolia a s tým súvisiacim znížením hodnoty nehnuteľnosti.

Mestská samospráva preto stanovila investorovi viacero podmienok. Výstavba nesmie zasiahnuť do priestoru detského ihriska ani rampy pre chodcov a na streche parkovacieho domu musí byť strešná záhrada využiteľná na krátkodobú rekreáciu obyvateľov. Súčasťou zastrešenia musí byť aj vjazd a výjazd na Saleziánsku ulicu, čím sa zabráni vťahnutiu dynamickej dopravy do vnútorného priestoru medzi blokmi domov. Vonkajšie zvislé konštrukcie objektu musia byť konštrukčne prispôbené na uchytenie zvislej vegetácie, ktorou sa zabezpečí súvislé celoročné ozelenenie stien.

Investor dodržanie týchto podmienok potvrdil aj prostredníctvom decembrového vydania Noviniek z radnice, kde okrem iného prisľúbil dotvorenie okolia výsadbou kríkov, stromov a zatravnením, aby celkový vzhľad parkovacieho domu splňal požiadavky mesta a neprekážal občanom.

-red-

Mesto Trnava je najprínosnejšia samospráva

Trnavská mestská samospráva sa stala najprínosnejšou samosprávou v riešení občianskych podnetov spomedzi všetkých tridsiatich miest a obcí zapojených do projektu Odkazprestarostu.sk. Portál, ktorý bol v roku 2010 spustený Inštitútom pre dobre spravovanú spoločnosť, zverejnil hodnotenie za rok 2012.

Cieľom tohto projektu je sprostredkovanie komunikácie medzi predstaviteľmi samospráv a hodnotenie ich úspešnosti pri riešení občianskych podnetov. Celkovo bolo na tento portál pridaných 1 219 podnetov.

Hodnotenie samospráv je rozdelené do dvoch hlavných oblastí. Prvou je úspešnosť riešenia podnetov a druhá oblasť zahŕňa komunikáciu samosprávy s verejnosťou o spôsobe ich riešenia. V úspešnosti riešenia podnetov získala Trnava 97,69%. Medzi najčastejšie kategórie problémov, na ktoré občania mesto upozorňujú, patria verejný poriadok, príroda a životné prostredie a cesty a dopravné značenie.

Mesto Trnava je na základe indexu prínosu práce samospráv najúspešnejšie. „Za Trnavou nasledujú mestská časť Bratislava Nové Mesto, Prievidza a mestská časť Bratislava Petržalka. Na konci rebríčka sa nachádzajú malé bratislavské samosprávy a Žilina,“ spresnila projektová asistentka Inštitútu pre dobre spravovanú spoločnosť Monika Jankovičová a doplnila: „V hodnotení kvality komunikácie vedú Prievidza, Prešov a Trenčín nasledované bratislavskými mestskými časťami Petržalka, Nové Mesto a Vajnory.“

Trnavská mestská samospráva je odhodlaná zaslúžiť si toto ohodnotenie aj v budúcnosti. V prípade akýchkoľvek problémov vám v kancelárii prvého kontaktu nielen poradia a pomôžu zorientovať sa na úrade, ale aj nájdú odpovede na vaše otázky. Prostredníctvom kontaktného formulára na našej internetovej stránke www.trnava.sk a portálu www.odkazprestarostu.sk môžete samospráve adresovať svoje podnety, postrehy a pripomienky týkajúce sa činnosti samosprávy v rámci jej kompetencií.

Podrobnejšie informácie, ktoré vám môžu uľahčiť orientáciu pri vybavovaní na mestskom úrade, nájdete na týchto stránkach v článku Úradné vybavovačky môžu byť ľahšie a rýchlejšie.

-jg-

Vyhlasujeme jedenásty ročník Víno Tirnavia

Už po jedenásty raz Mesto Trnava vyhlasuje vinársku súťaž Víno Tirnavia, nomináčnú súťažnú výstavu na Národný salón vín Slovenskej republiky 2013.

Do druhej dekády svojej existencie vstupuje súťaž s viacerými zmenami. Tú najviac viditeľnú predstavuje nové logo, a k zmenám, ktoré potešia súťažiacich, patrí, vzhľadom na vysokú úroveň súťaže, nízke štartovné.

Od 6. do 9. marca 2013 je možné prihlásiť do súťaže Víno Tirnavia hroznové vína vyrobené v súlade s platnou vinárskou legislatívou do siedmich súťažných kategórií vín tichých bielych suchých, tichých bielych polosuchých a polosladkých, tichých ružových polosuchých a polosladkých, tichých červených suchých, tichých červených polosuchých a polosladkých, sladkých bielych, ružových aj červených. Ôsmu kategóriu tvoria šumivé vína.

Súťažné vzorky budú hodnotené členmi degustačných komisií, ktoré sú tvorené vinárskymi odborníkmi a vedené enológom Ing. Róbertom Müllerom, odborným garantom súťaže. Odborná degustácia vín bude prebiehať 3. apríla 2013 od 8.30 h v kongresovej sále hotela Holiday Inn. Verejnosti budú vína prezentované v Mestskej športovej hale 19. a 20. apríla 2013.

Statút súťažnej výstavy vín Víno Tirnavia 2013 a prihlášku na súťaž nájdete na webstránke mesta www.trnava.sk.

-jg-

V SKRATKE

Obnova hradieb ako súčasť partnerského projektu Trnavy a Břeclavi

Mestské zastupiteľstvo schválilo na 13. riadnom zasadnutí 19. februára predloženie žiadosti o nenávratný finančný príspevok na realizáciu projektu Spoznajme naše mestá – Trnava a Břeclav v rámci výzvy Operačného programu cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Česká republika 2007 – 2013.

Ak mestská samospráva uspeje so žiadosťou, uskutoční sa v rámci tohto projektu obnova časti severného úseku mestského opevnenia medzi ulicami Jerichovou a Hornopotočnou. Hlavným cieľom projektu je prostredníctvom obnovy časti trnavského mestského opevnenia a vybudovaním zámockej veže v meste Břeclav prispieť k cezhraničnej integrácii, podpore sociálno-kultúrneho a hospodárskeho rozvoja dvoch susediacich krajín a posilneniu dlhodobých foriem spolupráce nadväzujúcej na spoločné tradície cezhraničných regiónov. Projekt posilní priateľské väzby medzi mestami Trnavou a Břeclav, ktoré už majú svoju pevnú tradíciu, podporí výmenu vedomostí a skúseností.

Súčasťou realizácie bude aj spoločná propagácia turistických atrakcií partnerských miest prostredníctvom webu, informačných tabulí, brožúr i regionálnych televízií na území oboch cezhraničných regiónov.

Rozpočet projektu mesta Trnavy predstavuje 128000 eur, z toho investičné náklady určené na obnovu mestského opevnenia sú 119537 eur. Spolufinancovanie projektu mestom Trnavou bude predstavovať 5 percent oprávnených nákladov na projekt.

Grant na FITpark pre seniorov bol schválený

Mestu Trnave bol schválený grant na projekt s názvom Senior FITpark. Zámerom projektu je vybudovať ihrisko pre seniorov s exteriérovými cvičebnými prvkami v lokalite oddychovej zóny s detským ihriskom za daňovým úradom. Na jednom mieste budú mať prioritne seniori, ale

i ostatná verejnosť, k dispozícii niekoľko exteriérových cvičebných strojov na precvičenie celého tela. Podobné ihriská sú v zahraničí medzi seniormi veľmi obľúbené (na fotografii je ihrisko tohto typu v Prahe). Vybraná lokalizácia má pomôcť začleneniu seniorov do života komunity a ponúknuť im možnosť tráviť čas spoločne s ich deťmi alebo vnúčatami na jednom priestranstve. Projekt bude finančne podporený z Nadačného fondu Západoslovenskej energetiky v Nadácii Pontis.

Ešte nevieme, či bude viac prváčikov ako vlni

Zápis žiakov do prvého ročníka sa uskutočnil 17. a 18. januára. Do deviatich základných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta Trnavy sa dovedna zapísalo 636 budúcich prváčikov, zákonní zástupcovia 76 detí však požiadali o odklad začiatku plnenia povinnej školskej dochádzky. Najviac detí, 133, sa prihlásilo v Základnej škole na Ulici Jána Bottu, najmenej – 15, je zapísaných v Základnej škole s materskou školou na Ulici Ivana Krasku. V minulom roku sa zapísalo do prvých ročníkov 623 detí, avšak do začiatku školského roka sa počet zvýšil o ďalších 19 zápisov. Možno teda predpokladať, že číslo 636 pre tento rok tiež ešte nie je konečné.

Veľkonočné, veselé a zdravé Bylinky a čaje o péci

Obľúbené posedenia pri čaji s názvom Bylinky a čaje o péci obohatené o množ-

stvo zaujímavých informácií o používaní aromatických a liečivých rastlín vstupujú do druhého ročníka. Prvé tohtoročné stretnutie sa uskutoční 13. marca o 17. hodine v zasadačke na Trhovej ulici 2. Jeho témou je Veselá Veľká noc, presnejšie, príprava zdravých a chutných sviatočných jedál spojená s ochutnávkou. Pozvanie organizátorov – Kancelárie zdravej mesto Trnava, klubu Energy a trnavske pobočky Ligy proti reumatizmu, prijala odborníčka na diabetiku MUDr. Renáta Gerová, autorka zdravých receptov pre celiakov, ktorá účastníkom stretnutia pripraví zdravé dobroty a inšpiruje ich k pôžitku a radosť zo zdravého jedla.

Hrdinovia druhej svetovej vojny v západnom krídle radnice

Vernisáž výstavy fotografií Jaroslava Žáka Hrdinovia sa uskutoční pri príležitosti výročia oslobodenia Trnavy a ukončenia 2. svetovej vojny v utorok 2. apríla o 12. hodine v západnom krídle radnice. Autor, absolvent Katedry fotografie a nových médií Vysoké školy výtvarných umení v Bratislave, sa zamerával na priamych účastníkov protifašistického odboja a vytvoril jedinečný portrétny dokument, zachytávajúci konkrétne osoby z rôznych miest na Slovensku, z českého Terezína, poľskej Dukly i koncentračných táborov v Osvienčime, Mauthausene a Sachsenhausene. Na svojich fotografiách zasadzuje ľudí do reálneho prostredia a konfrontuje hrdinov s banálnosťou každodenného života. Mnohí sú fotografovaní na podujatiach vo sviatočnom oblečení s vyznamenaniami, ale aj jednotlivo, v prostom civilnom odevu. Cieľom autora je zachovať odkaz účastníkov druhej svetovej vojny pre budúce generácie, aby spomienka na vojnové hrôzy nikdy nevybledla.

Jaroslav Žiak (1971) pôsobí ako pedagóg odborných predmetov na Škole úžitkového výtvarníctva Josefa Vydra v Bratislave. Za svoju tvorbu získal 1. cenu v súťaži Portrét v Európe (Amsterdam, 1994), 1. cenu za projekt s témou Domáce násilie (Gondwana, 2000) a 1. cenu

v národnom kole súťaže Fujifilm Euro Press Photo Awards (2002).

Organizátorom jeho výstavy v našom meste je Oblastný výbor Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov v Trnave.

Na radnici bude aj výstava detských výtvarných prác

Výstava žiakov súkromnej Základnej umeleckej školy pri Základnej škole na Vančurovej ulici v Trnave bude v západnom krídle radnice od 7. do 28. marca, vernisáž sa uskutoční 14. marca o 18. hodine. Výtvarný ateliér, ktorý pod vedením Moniky Synakovej a Adriany Malíkovej pôsobí na základných alebo materských školách v trnavskom okrese, je pobočkou bratislavskej umeleckej školy v Ružinove. Žiaci sú vedení k tvorivosti a samostatnosti, ale aj k zábavným a netradičným technikám ako batik, luminografia, draping, knižná iluminácia, chiazmaš, atď. Vo výučbe nechýbajú ani klasické techniky ako kresba, maľba, grafika, modelovanie, dekoratívna činnosť, objekt a plastika.

Deťom, ktoré chodia do knižnice, nuda cez prázdniny nehrozí

Cyklus náučno-zábavných podujatí pre deti na spestrenie jarných prázdnin s názvom Zažeň nudu spolu s nami – zábavnými súťažami! pripravila aj tento rok Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave. Začínať sa budú vždy o 10. hodine a každý prázdninový súťažný deň bude mať iné tematické zameranie. V pondelok 4. marca je nielen pre nádejných budúcich študentov medicíny, ale aj pre všetkých, ktorí si chcú overiť svoje poznatky o stavbe a fungovaní ľudského organizmu, prichystaná súťaž Spoznaj hravo svoje telo. Tréning na znamu televíznu súťaž s názvom Vedomostný miliónár sa uskutoční v utorok 5. marca, v stredu 6. marca pocestujú deti S abecedou do sveta, vo štvrtok 7. marca ich môže zaujať výzva Háďaj s nami! a v piatok 8. marca na všetkých záujemcov čakajú Tri otázky pre teba. Vstup do knižnice je na čitateľský preukaz, a tie deti, ktoré ho ešte nemajú, sa môžu zapísať zdarma. *-red-*

Mestská televízia je už pre divákov dostupnejšia

Mestskú televíziu Trnava už nájdeme v ponuke viacerých televíznych operátorov a od 18. februára aj s celkom novými zvukmi relácií, v novom vysielačom formáte 16:9 s ostrejším obrazom a vernejším zobrazením farieb.

Našu MTT-čku – Mestskú televíziu Trnava teraz môžeme sledovať v ponuke UPC Digital, Magia, Swanu (MAX multimedia) a aj prostredníctvom DVB-T multiplexov (33. a 49. kanál). Šírená je aj v káblovom rozvode Trnavatelu v analógovom formáte.

Podľa slov riaditeľky mestskej televízie Dálie Šaškovičovej MTT chce byť modernou televíziou a priniesť v zodpovedajúcej kvalite divákovi to, čo od nej očakávajú, v duchu sloganu „...sme najbližšie“.

MTT od 18. februára pripravuje dve premiéry Trnavského magazínu týždenne, v pondelok o 18.00 h a vo štvrtok o 18. 00 h. V Trnavskom magazíne ponúka najnovšie informácie z mesta a blízkeho okolia, vysiela diskusnú reláciu Štúdio, profilovú reláciu Mám Trnavu rád, program Šanca na zmenu, či priame prenosy zo svätých omší. Programová skladba televízie je pestrá, obohatená o zaujímavé dokumenty, reláciu o opustených zvieratách, hitparádu hudobných klipov, reláciu zameranú na IT, zaujímavé diskusie z oblasti medicíny, reláciu zo sveta divadiel, ankety, atď. „Mestská televízia Trnava bude naďalej kvalitným informačným zdrojom o Trnave, ako aj zdrojom oddychu a zábavy. Veríme, že pre divákov bude užitočným, zmysluplným a príjemným spoločníkom,“ doplnila Dália Šaškovičová.

Svoje tipy na reportáže či na zaujímavých hostí môžu diváci posilať na e-mailovú adresu redakcia@mtt.sk alebo volať na číslo 0905 684 897. -red-

Projekt interkulturálneho vzdelávania pokračuje

Tvorivá dielňa s názvom Burza nápadov sa uskutočnila 28. februára na Základnej škole na Atómovej ulici v Trnave ako súčasť projektu Interkulturálne vzdelávanie detí, žiakov a pedagógov podporeného v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Rakúsko 2007 – 2013. Náplňou tvorivej dielne bola prezentácia dobrých nápadov a overených skúseností z práce s deťmi v materskej alebo základnej škole. Nechýbali praktické ukážky práce s materiálom, overené hry a aktivity pre deti a práca s dvojjazyčným pexesom.

Projekt Interkulturálne vzdelávanie detí, žiakov a pedagógov je pokračovaním úspešného projektu Interkulturálne vzdelávanie detí a dospelých, zameraného predovšetkým na deti z materských škôl. Na základe pozitívneho ohlasu detí, rodičov i lektorov, a tiež vzhľadom na požiadavku rodičov pokračovať vo výučbe detí aj na základnej škole, projekt od tohto školského roka ponúka možnosť zapojiť do výučby aj žiakov prvého a druhého ročníka základnej školy. Zapojené sú do neho trnavské materské školy na Murgašovej, Okružnej a V jame, základná škola s materskou školou na Atómovej a základné školy na Námestí Slovenského učeného tovaríšťa, Spartakovskej a Ulici M. Gorkého.

Už čoskoro, 19. marca, sa v rámci projektu uskutoční aj hospitácia a exkurzia riaditeľov týchto škôl, učiteľov nemeckého jazyka a zástupcov mesta Trnavy vo viedenskej škole. Plánované sú tiež spoločné aktivity detí z partnerských materských škôl a letný týždňový jazykový kurz pre lektorky so zameraním na metodiku a didaktiku cudzieho jazyka.

Cieľom projektu je hrovou formou priblížiť jazyk susedov deťom v materských školách a v 1. a 2. ročníkoch základných škôl, stretávanie lektoriek slovenského a nemeckého jazyka a vzájomné odovzdávanie skúseností, ďalšie vzdelávanie lek-

toriek a pedagógov, spoznávanie Rakúska prostredníctvom zvykov, piesní, hier a stretnutí s novými ľuďmi.

Prvý seminár pre lektorky nemeckého jazyka s názvom Nemčina hrou sa v rámci projektu Interkultúrne vzdelávanie detí, žiakov a pedagógov uskutočnil už v októbri minulého roka, a po ňom nasledovalo novembrové štartovacie podujatie v Hainburgu na tému Spoločne prechádzajme hranice, spojené s prezentáciou výsledkov úspešného predchádzajúceho projektu. Súčasťou podujatia bola moderovaná diskusia, na ktorej sa za trnavskú mestskú samosprávu zúčastnila vedúca odboru vzdelávania, športu a kultúry mestského úradu Ružena Maková. -red-

Úradné vybavovačky môžu byť ľahšie a rýchlejšie

Potrebujete si u nás niečo vybaviť či zariadiť? Pomôžeme vám v orientácii na mestskom úrade.

Ťažko by sme našli človeka, ktorý by považoval úradné vybavovačky za príjemný spôsob trávenia času. Ambíciou trnavskej mestskej samosprávy je pomôcť občanom, aby svoje záležitosti vybavili podľa možností rýchlo, jednoducho a v prípadoch, keď je to možné, aj v pohodlí svojho domova. V kancelárii prvého kontaktu vám nielen poradia a pomôžu zorientovať sa na úrade, ale aj nájdu odpovede na vaše otázky. Prostredníctvom kontaktného formulára na našej internetovej stránke a portálu odkazprestarostu.sk môžete samospráve adresovať svoje podnety, postrehy a pripomienky týkajúce sa činnosti samosprávy v rámci jej kompetencií.

Kancelária prvého kontaktu

Kanceláriu prvého kontaktu nájdete na prízemí Mestského úradu v Trnave na Trhovej ulici 3. Pracovníci kancelárie sú pripravení odpovedať občanom na otázky týkajúce sa činnosti referátov mestského úradu, zabezpečujú príjem občianskych námietok, pripomienok a podnetov, poskytujú odborné rady a pomoc pri vyplňaní tlačív, majú k dispozícii údaje o činnosti mestského úradu, mestských organizácií a inštitúcií a zabezpečujú poskytovanie informácií v zmysle zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám.

V prípade, keď nie je možné vybaviť všetky náležitosti v kancelárii prvého kontaktu, pracovníci vás usmernia na odborné pracovisko, ktoré zabezpečí kompletné vybavenie vašej žiadosti. Ak chcete podať sťažnosť v zmysle zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach, je možné podať ju písomne s náležitosťami, ktoré tento zákon vyžaduje, na adresu Mestský úrad v Trnave, Hlavná 1, 917 71 Trnava alebo osobne v Kancelárii prvého kontaktu.

Medzi služby kancelárie prvého kontaktu patrí poskytovanie informácií všestranného charakteru súvisiacich s agendou zabezpečenou odbornými útvarmi Mesta Trnavy vo vzťahu k občanom, poskytovanie informácií v zmysle zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám, príjem a vybavenie žiadostí, príjem námietok, pripomienok, podnetov, alebo kritiky na činnosti súvisiace so samosprávou, poskytovanie tlačív k žiadostiam, poradenstvo a pomoc pri vyplnení žiadostí, vybavenie požiadaviek klientov a osvedčovanie listín a podpisov.

Kontakty:

Podateľňa (tel. č.: 033 3236 161, e-mail: podatelna@trnava.sk), odbor dopravy a komunálnych služieb (tel. č.: 033 3236 162, e-mail: lubica.bukovcakova@trnava.sk), odbor ekonomický (tel. č.: 033 3236 163, e-mail: martina.slezakova@trnava.sk), odbor územného rozvoja a koncepcií, odbor stavebný a životného prostredia (tel. č.: 033 3236 164, e-mail: iveta.lukacovicova@trnava.sk), Infoservis (zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám) odbor organizačný a vnútornej

správy (tel. č.: 033 3236 165, e-mail: info@trnava.sk), osvedčovanie listín a podpisov (tel. č.: 033 3236 166, e-mail: maria.sidlikova@trnava.sk).

Kontaktný formulár na internetovej stránke Mesta Trnava

Medzi ďalšie možnosti, ako môžete poselať svoje podnety týkajúce sa rôznych oblastí činnosti mestskej samosprávy, patrí kontaktný formulár, ktorý nájdete v sekcii OBCAN na našej internetovej stránke www.trnava.sk. Pri vypĺňaní formulára stačí uviesť svoje meno, e-mailovú adresu a označiť oblasť, do ktorej váš podnet patrí. Vybrať si môžete z deviatich kategórií: Kultúra, mládež, šport; Územné plánovanie; Sociálna starostlivosť; Cintorínske služby; Životné prostredie; Doprava; Bezpečnosť; Odpadové hospodárstvo a Iné.

Odkazprestarostu.sk

Svoje podnety môžete poselať aj cez stránku odkazprestarostu.sk, ktorá je projektom neziskovej mimovládnej organizácie – Inštitútu pre dobre spravovanú spoločnosť. Vzhľadom na to, že ide o občiansku aktivitu, rýchle prepojenie na túto stránku nájdete v sekcii MOJE MESTO, venovanej občanom na našej internetovej stránke www.trnava.sk. Pri nahlasovaní je potrebné uviesť mesto, kontaktné údaje, opísať problém, pridať fotografiu a pre ľahšiu lokalizáciu vašej požiadavky je potrebné označiť ju na mape. Pridávať môžete aj videá a ak nechcete, aby bolo vidieť vašu identitu, vystupovať môžete aj anonymne.

Užitočné informácie – úradné hodiny

■ KANCELÁRIA PRVÉHO KONTAKTU:

Pondelok (8.30 – 16.30)

utorok (8.30 – 16.30)

streda (8.30 – 17.00)

štvrtok (8.30 – 16.30)

piatok (8.30 – 14.00)

■ OHLASOVŇA POBYTU:

Pondelok (8.30 – 11.30, 12.30 – 16.30)

utorok (nestránkový deň),

streda (8.30 – 11.30, 12.30 – 17.00)

štvrtok (8.30 – 11.30, 12.30 – 16.30)

piatok (8.30 – 11.30, 12.30 – 14.00)

■ MATRIKA:

Pondelok (8.30 – 11.30, 12.30 – 16.30)

utorok (nestránkový deň),

streda (8.30 – 11.30, 12.30 – 17.00)

štvrtok (8.30 – 11.30, 12.30 – 16.30)

piatok (8.30 – 11.30, 12.30 – 14.00)

■ POKLADNIČNÉ HODINY:

Pondelok (8.00 – 11.30, 12.30 – 15.30)

utorok (8.00 – 11.30, 12.30 – 15.30)

streda (8.00 – 11.30, 12.30 – 16.30)

štvrtok (8.00 – 11.30, 12.30 – 15.30)

piatok (8.00 – 11.30, 12.30 – 14.00)

-jg-

Trnava má aj svoje družstvo „bílých“ otužilcov

Trnavskí bílí medvedi. Takto humorne, ako parafráza na známe pomenovanie našich futbalistov, sa nazvali naši nadšenci otužovania. Pred pol rokom založili občianske združenie, ktoré sa chce cieľavedome venovať týmto dnes už čoraz vyhľadávanejším aktivitám. Zatiaľ majú symbolických trinásť členov, ich domovskou vodou sa stal trnavský splav a najnovšie aj jeden z trnavských rybníkov. Klub Trnavských bílých medvedíov patrí medzi najdynamickejšie sa rozvíjajúce na Slovensku. Nedávno sa predstavili aj na Celoslovenskom zraze otužilcov v Nitre a ich snom je zorganizovať takéto stretnutie aj v Trnave.

Stretli sme sa pred jedným tréningom v trnavskom Kamennom mlyne. Teplota bola nad nulou, a tak jeden z rybníkov, do ktorého pritekala voda z Parnej, nebol vôbec zamrznutý. V opačnom prípade by mali akúsi predprípravu na tréning. Neraz totiž treba, ako oni hovoria, „odokryť“ vodu. Všetci majú dobrú náladu a vzájomne sa v nej podporujú, veď aj to je súčasťou zdravého životného štýlu. Ako nám povedal jeden zo zakladajúcich členov klubu Alexander Bán, v Trnave nebola doteraz tradi-

cia otužovania, ak sa aj na-šli jednotlivci, nevytvorili žiadne formálne zoskupenie. „Chlad a zima mi nikdy nerobili problém, chodil som často aj v zime s krátkymi rukávmi, a tak som sa staval, že to skúsím. Po krátkej vianočnej príprave som do vody vstúpil v Senci,“ hovorí Alexander Bán o tom, ako on začínal s otužovaním.

Klub vznikol prirodzene z potreby vytvorenia istej platformy, na základe ktorej by sa organizovali nielen spoločné tréningy, ale aj

podujatia väčšieho typu. Trnavskí bíli medvedi sa takto stretávajú a trénujú trikrát do týždňa. Začínali na trnavskom splave, no ako mi vysvetľuje predseda občianskeho združenia Trnavskí bíli medvedi Peter Maška, po problémoch so zasneženým prístupom k splavu im napadlo vyskúšať rybník, ktorý sa nachádza medzi štátnou cestou a prístupom na kúpalisko. Skúška dopadla na výbornú a používanie im povolil aj majiteľ rybníka. Problém im robí akurát strmý breh, a tak si vypomáhajú lanom.

Trnavskí otužilci nemajú žiaden rituál a ani si pred vstupom do vody nespievajú hymnu. Ešte predtým, než sa rad otužilcov pomaly presunie do vody, pripomínajú, že pri otužovaní sú povolené len niektoré súčasti neoprenového vybavenia ako sú napríklad chrániče na chodidlá. Pri každom takomto stretnutí riešia totiž problém s odpadkami, či už vo vode, alebo na brehu rybníka či splavu. Teplota má dva stupne, takže svoj pobyt vo vode úmerne k tomu predĺžia. Maximum času v chladnej vode je vraj dvadsaťdva minút, keď sa chladná voda stáva pre organizmus nebezpečnou. Zhruba po desiatich minútach začínajú otužilci vychádzať z rybníka na breh, potom ich čaká obligátna triaška, ktorá je vraj prirodzenou reakciou organizmu. Nasleduje krátke prebrehnutie a obliekanie teplej bielizne.

Ako mi pripomenul Alexander Bán, členovia klubu sa pokúšali nadviazať kontakty aj s klubmi v Bratislave, Piešťanoch či Senci, no spolupráca sa rodí pomaly. Dnes je ich trinásť a chceli by doplniť počet aspoň po päťdesiatku, čo je ideálny počet do autobusu a umožnilo by to organizovať aj podujatia mimo Trnavy.

Najdlhšie otužujúcim členom Trnavských bílých medvedov je Norbert Kopecký, najstarším Milan Andel. Členovia klubu zastupujú rôzne odbory – od doktora prírodných vied cez elektrikára, vodiča sanitky až po úradníkov. Otužilcom sa môže stať každý, na vstup do chladnej vody však treba kondíciu a dobrú prípravu. Pobyt vo vode nie je taký chladne krutý ako sa na prvý pohľad zdá. „Ak je nad nulou, pre nás je to teplo, ak má napríklad voda dva stupne a vonku je päť, po vyjdení z vody vám vôbec nie je chladno. Horšie je to s vetrom, vtedy sa telo, ktoré vyjde z vody, viac ochladzuje. Na všetko sa dá zvyknúť a dá sa to brať ako súčasť tréningu,“ smeje sa predseda OZ Trnavskí bíli medvedi Peter Maška a pripomína, že sezóna pre otužilca je vlastne celý rok. V lete je to chladná sprcha a v zime rybník.

Ak by otužovanie aj pre vás bolo zaujímavé a chceli by ste sa stať členom občianskeho združenia Trnavskí bíli medvedi, stačí si pozrieť stránku združenia na sociálnej sieti, alebo napísať na emailovú adresu xaderban@gmail.com.

Ľudia a udalosti v histórii Trnavy – marec 2013

1. 3. 1998 – Mesto Trnava udelilo čestné občianstvo mesta vtedajšiemu trnavskému dekanovi JOZEFOVI SLAMKOVI za jeho pôsobenie v meste a osobnú iniciatívu pri záchrane historických pamiatok Trnavy (10. výročie).

2. 3. 1558 – V Slovinsku sa narodil hlavný spolupracovník kardinála Pázmaňa pri zakladaní Trnavskej univerzity a jej prvý rektor JURAJ DOBRONOCKÝ (455. výročie).

3. 3. 1923 – V Trnave bol založený Miestny odbor Matice slovenskej, ktorého prvým predsedom bol spisovateľ a dramatik FERKO URBÁNEK (90. výročie).

5. 3. 1748 – V Košiciach sa narodil lekár, prírodovedec a odborný publicista FRIDRICH JAKUB FUKER, prvý absolvent Lekárskej fakulty Trnavskej univerzity pochádzajúci z územia Slovenska (265. výročie).

5. 3. 1943 – V Mýte pod Ďumbierom sa narodil lekár JÚLIUS CHRAMEC, prednosta Gynekologicko-pôrodníckej kliniky Fakultnej nemocnice Trnava a člen Vedeckej rady Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity (70. narodeniny).

8. 3. 1938 – V Trnave sa narodil chemik, univerzitný profesor a odborný publicista DANIEL BELLUŠ, absolvent trnavského gymnázia, nositeľ Ceny mesta Trnava za rok 2008, ktorý pôsobil vo Švajčiarsku, kde aj umrel (+2011)

11. 3. 1963 – V Trnave umrel akademický maliar a hudobník JOZEF BALOGH, portrétista významných trnavských osobností, spoluzakladateľ a čestný predseda Robotníckeho výtvarného krúžku v Trnave (50. výročie).

12. 3. 1733 – V Trnave umrel profesor matematiky, filozofie a teológie na Trnavskej univerzite a riaditeľ univerzitnej tlačiarne JÁN RAJČÁNI (280. výročie).

13. 3. 1908 – MIKULÁŠ SCHNEIDER TRNAVSKÝ vystúpil spolu s českým spevákom Boža Umírovom v rámci koncertného turné na dvore nemeckého cisára v Berlíne (105. výročie).

14. 3. 1973 – V Bratislave umrel trnavský rodák JOZEF MAZÚR, archivár a pedagóg (40. výročie).

18. 3. 1803 – Vo Vrbovom sa narodil národný buditeľ, básnik, propagátor štúrovského spisovného jazyka a kňaz JOZEF EMMANUEL, člen výboru Spolku sv. Vojtecha v Trnave, kde študoval filozofiu i teológiu (210. výročie).

19. 3. 1858 – V Trnave umrel zvonolejár a organizátor protipožiarnej ochrany KAJETÁN ZADL (155. výročie).

20. 3. 1998 – V Trnave umrel redaktor a publicista GEJZA FAGUĽA (15. výročie).

21. 3. 1973 – V Bratislave umrel akademický sochár, medailér, reštaurátor a výtvarný pedagóg JÁN HUČKO, rodák zo Serede, ktorý v rokoch 1938 – 45 pôsobil ako profesor kreslenia na trnavskom gymnázii (40. výročie).

22. 3. 1993 – V Trnave umrel lekár – otolaryngológ JÚLIUS GOLDA, vynálezca a konštruktér medicínskych nástrojov a operačných pomôcok (20. výročie).

24. 3. 1728 – V Bratislave umrel profesor Trnavskej univerzity, jej rektor i kancelár a správca univerzitnej tlačiarne GABRIEL KAPI, autor viacerých latinských prác, medzi ktorými bol aj Zväzok príkladov trnavskej výrečnosti (285. výročie).

24. 3. 1788 – V Pešti umrel matematik, pedagóg a autor učebníc JOZEF MITTERPACHER, bývalý profesor Trnavskej univerzity a posledný dekan jej filozofickej fakulty (225. výročie).

25. 3. 1903 – V Bratislave sa narodil lekár a botanik JOZEF SCHEFFER, ktorý pôsobil v Trnave ako primár Detského oddelenia Krajskej nemocnice, objaviteľ nových druhov rastlín, z ktorých tri nesú jeho meno (110. výročie).

29. 3. 1963 – V Trnave sa narodil organista, dirigent chrámových zborov a pedagóg PETER REIFFERS (50. narodeniny).

30. 3. 1943 – V Trnave sa narodil muzeológ, historik a publicista PETER HORVÁTH, zostaviteľ Malého slováka trnavsko-slovenského, prvého slovníka trnavského nárečia, zakladateľ Trnavských dní a nositeľ Ceny mesta Trnava (70. narodeniny).

Stavebný vývoj centrálnej mestskej zóny Trnavy

Výber z pripravovaného druhého zväzku Dejín Trnavy – 2. časť

V päťdesiatych rokoch 20-teho storočia dochádza k podstatným zmenám vlastníctva historických objektov, sociálnej štruktúry jeho obyvateľov a k postupnej devastácii hodnôt v historickom jadre mesta. Na jeho prestavbu a revitalizáciu sa rozchádzali názory nielen v laickej sfére, ale i v odborných kruhoch. Pre koordináciu ďalšieho postupu pri prestavbe bolo nutné spracovať urbanistický a architektonický dokument, ktorý by usmernil stavebnú činnosť v historickom jadre.

Prvým počínom, s novým komplexným pohľadom na prestavbu a revitalizáciu, bolo vypísanie študijnej úlohy Zväzu slovenských architektov v roku 1966. Štúdiu vypracovali architekti Š. Lukačovič a V. Melcer, ďalšiu alternatívu M. Tengler a tretiu alternatívu M. Chorváth. Všetky tri štúdiá sa sústredili na umiestnenie obchodno-spoločenského centra, pre ktoré boli v tom čase vytvorené investorské podmienky. Podľa posudzovacej komisie najvhodnejšie riešenie mal akad. arch. Miloš Chorváth, ktorý navrhol umiestnenie obchodno-spoločenského centra v priestore Paulínskej ulice a medzi Hornopotočnou a Pekárskou ulicou. Boli to v tom čase najviac narušené územia historického jadra. Autor sa zaoberal i tvaroslovím objektov a urbanistickou stopou historického jadra.

Územný plán centrálnej mestskej zóny: V roku 1971 mesto Trnava začalo s prípravnými prácami pre spracovanie podrobnej územnoplánovacej dokumentácie celého historického jadra a príslušného územia. Útvár hlavného architekta mesta spracoval program výstavby, v ktorom zhrnul všetky predchádzajúce územno-technické podklady z riešenia centrálnej mestskej zóny, sformuloval zásady urbanisticko-architektonického riešenia a smerne stanovil lokálny program. V dokumente bolo zdôraznené, aby autori územného projektu rešpektovali v maximálne možnej miere charakter existujúcej historickej zástavby a jej panorámu, ktoré spolu vytvárajú neopakovateľnú atmosféru mesta. Vlastný územný plán centrálnej mestskej zóny riešil trnavský Stavoprojekt s autorským kolektívom architektov J. Žiaran, V. Záborský, J. Štecko, J. Danák, R. Blážo a V. Kovalčík. Návrh bol verejne prerokovaný s občanmi, štátnymi orgánmi a organizáciami a schválený v Rade Okresného národného výboru v Trnave pod číslom uznesenia 167 zo dňa 26. augusta 1974. Autori v územnom pláne riešili celú centrálnu mestskú zónu s rozlohou 104,2 ha, ktorá zahŕňa historické jadro mesta a funkčne príslušné plochy, ohraničené vnútorným

Urbanistické riešenie centrálnej mestskej zóny z roku 1974

mestským dopravným okruhom. Ponechali starému mestu funkciu mestskej a nadmestskej vybavenosti s primeraným počtom bytov. Zámer neporušiť charakter historickej zástavby bol zachovaný v priestore Kapitulskej a Jeruzalemskej ulice s Námestím sv. Mikuláša a v západnej časti mesta Hlavnej a Štefánikovej ulice s Trojičným námestím. Spôsob revitalizácie existujúcej zástavby bol navrhnutý i v priestore ich vzájomného prepojenia po uliciach M. S. Trnavského, Hviezdoslavovej

a Divadelnej ulice. V návrhu bol zachovaný aj významný historický komplex Trnavskej univerzity. Tieto priestory boli určené pre pešiu zónu s obmedzením automobilovej dopravy na minimum. Ako prvá bola uplatnená pešia zóna na Hlavnej ulici a Trojičnom námestí. Nové objekty v týchto priestoroch boli navrhnuté ako doplnok cenných historických objektov. V priestoroch medzi týmito historickými súbormi, v časti menej hodnotnej zástavby a najviac narušeného stavebného fondu, na uliciach Paulínska, Zelený rínek a Hornopotočná umiestnili autori novú výstavbu s funkciou mestského a nadmestského významu. Okrajové polohy – v rohoch hradobného obdĺžnika určili prevažne na bytovú výstavbu v kombinácii s občianskou vybavenosťou. V riešení tiež stanovili autori i architektonickú štruktúru jednotlivých súborov vo väzbe na historické jadro – t.j. výškovú gradáciu, pôdorysnú skladbu, základné tvarovanie stavieb a mestských priestorov. Bolo na škodu riešenia, že územný plán centrálnej mestskej zóny musel rešpektovať už realizované stavby pred rokom 1974 a tie stavby, ktoré boli v tom čase v pokročilom štádiu stavebnej prípravy a finančného zabezpečenia. Riešenie malo aj jasný dopravný skelet, v ktorom bolo hlavné zaťaženie na vnútornom dopravnom okruhu – Hospodárska, Kollárová, Hlboká a Rybníková ulica. V centre sa s priebežnou dopravou nerátalo. Nadsadené mimoúrovňové križovanie ciest v priesečníkoch s radiálami, v rohoch hradobného obdĺžnika, nebolo z pohľadu dlhodobej perspektívy a rezervy územia pre dopravu na závädu v riešení.

Urbanistické štúdie: V nadväznosti na územný plán centra mesta sa začalo so spracovaním podrobnejšieho riešenia jednotlivých sektorov. Boli spracované

Návrh architektonického riešenia Františkánskej ulice z roku 1982

urbanistické štúdie I. sektoru – Vajanského ulica a IV. sektoru – Františkánska ulica. Štúdie sa spracovali na Útvare hlavného architekta mesta pod vedením hlavného autora Ing. arch. D. Dóku. Realizácia I. sektoru – Vajanského ulice bola poznačená už jestvujúcimi novými stavbami, a tiež overovaním novej technológie liateho betónu pre centrá slovenských miest a ekonomickými podmienkami pri financovaní komplexnej bytovej výstavby. IV. sektor – Františkánska ulica je rozostavaný a v zásade

vyjadruje pôvodnú koncepciu prestavby podľa spracovanej urbanistickej štúdie.

Genéza stavieb v centrálnej mestskej zóne: Osadenie a riešenie významnejších stavieb v centrálnej mestskej zóne sa pripravovalo súbežne s jej urbanistickým riešením. Pri výberoch stavenísk sa hľadali územia, ktoré boli najviac devastované a neboli v nich objekty osobitného historického významu. Významnou stavbou v centre bol obchodný dom Jednota na rohu Paulínskej ulice a Zeleného rínku. Z troch súťažných návrhov bol vybraný komisiou návrh od Ing. arch. L. Lýseka z projektovej organizácie Drupro Bratislava, ktorý najvhodnejšie riešil zapojenie požadovaného veľkého objemu stavby na historickú zástavbu. Tento návrh bol ocenený cenou Zväzu slovenských architektov za rok 1980 a v roku 1983 medailou svetového bienále architektúry v Sofii. Investorm stavby bola Jednota SD, stavbu zhotovili Pozemné stavby Trnava a ukončená bola v roku 1982.

Ďalšou významnou stavbou bol Dom kultúry. S jeho výstavbou sa začalo mesto zaoberať už v priebehu šesťdesiatych rokov. Impulzom pre výstavbu bola spolo-

Stav územia Zeleného rínku v roku 1971

návrhov, z ktorých porota v dňoch 24 – 26 mája 1971 najvyššie ocenila návrh od kolektívu architektov Danák – Štecko – Žiaran. Na spoločnom zasadnutí zainteresovaných strán 15. augusta 1975 bolo dohodnuté, že investorom stavby bude Slovenská odborová rada, spoluinvestormi podniky v Trnave, inžiniersku činnosť vykonajú Železničné opravovne a strojárne v Trnave, projekt vypracuje Stavoprojekt Trnava a stavbu zrealizujú Pozemné stavby Trnava. Celkový náklad, podľa vtedajšej cenovej úrovne, sa predpokladal 40 mil. Kčs. Stavba bola ukončená v roku 1987.

Urbanisticko-arch. návrh na revitalizáciu ulice M. S. Trnavského z roku 1974

historickým jadrom bez náznaku finančných zdrojov na jeho revitalizáciu? Malo mesto zostať mŕtvym mestom bez spoločenských aktivít? Mesto spracovanou dokumentáciou získalo množstvo informácií o historickom jadre, jeho podrobné zameranie, prieskumy a rozbor, pasportizáciu jednotlivých objektov, o kapacite a životnosti technickej infraštruktúry, o možnej lokalizácii dopravnej obsluhy, viaceré overovacie štúdie, ktoré bolo možné využiť pri riadení investičnej výstavby na území centra mesta.

Silvester KOREC

Poznámky: archív mesta Trnava, Štátny archív Trnava, Vlastný archív autora príspevku

čensko-politická požiadavka na viacúčelový objekt pre kultúru. V roku 1969 spracoval Útvar hlavného architekta mesta investičný zámer a zabezpečil celoštátnu, verejnú anonymnú súťaž na jeho architektonické riešenie. Na jeho umiestnenie bolo vybrané devastované územie na rohu Zeleného rínku a Trojičného námestia s podmienkou zachovania 6-tich meštianskych domov na Hlavnej ulici a s ich včlenením do komplexu domu kultúry. V rámci súťaže bolo mestu doručených 31

Z ďalších významnejších stavieb z obdobia pred rokom 1990 realizovaných na území historického jadra na Paulínskej ulici sú hotel Karpaty (dnes banka), kino Hviezda, reštaurácia Balakovo (polyfunkčný objekt), Dom nábytku (malý obchodný dom), Dom služieb (Mestský úrad Trnava), budova Tatraskla (administratívny objekt). Na Hornopotočnej ulici budova Stavoprojektu (Trnavská univerzita). Na Halenárskej ulici budova Okresného výboru komunistickej strany (Technická univerzita). Do skupiny týchto stavieb na území centra je potrebné zahrnúť i dostavbu futbalového štadióna Spartak Trnava. Všetky tieto stavby majú vlastnú genézu a nie je možné ich zdokumentovať v stručnom prehľade.

Často sa objavujú rozporné názory na spracovanú a schválenú územnoplánovaciu dokumentáciu centrálnej mestskej zóny. Mohlo však mesto bez územného plánu lokalizovať v centre tak veľké stavebné objemy občianskych stavieb? Malo alebo mohlo mesto v tej dobe odmietnuť ponúkané investície? Malo mesto zostať devastovaným

Poznáme najslávnejších trnavských tovarišov?

Menoslov členov trnavského stánku Slovenského učeného tovarišstva

V tomto roku sme si pripomínali 200. výročie smrti (15. január 1813) prvého kodifikátora slovenčiny Antona Bernoláka, ktorý po kňazskej vysviacke niekoľko mesiacov býval v trnavskom Seminári sv. Štefana.

Od 1. júla 1751 do 28. apríla 1757 bol sekretárom, kancelárom, cenzorom a notárom trnavského vikariátu. Potom až do svojej smrti bol farárom a dekanom v Nových Zámkoch, kde je aj pochovaný.

V minulom roku sme si pripomínali 220. výročie vzniku Slovenského učeného tovarišstva, ktoré malo svoj hlavný stánok v Trnave. Cieľom tohto príspevku je poukázať na mená tovarišov, ktorí v rokoch 1792 – 1769 pôsobili a bývali v Trnave. Ich mená boli uverejnené vo vydaniach Tovarišstva: V Druhej stránke pilného hospodára Juraja Fándlyho (1792). v Compendiate Historia Gentis Slavae Juraja Papáneka a Juraja Fándlyho (1793), v Zelinkári (1793), Jána Justinyho – Antona Benčíča Manna spasiteľná I. – IV. (1794 – 1795), Grundmajera a Mateja Kyselého: Doverné a spasiťelné rozmlúvaní (1795) a v J. Fándlyho Kázňach (1795).

Pri menoslove trnavských tovarišov, kde boli dáta narodenia a smrti alebo miesta pôsobenia, sme ich prevzali. Pripomíname, že väčšinu členov trnavského stánku tvorili tovariši bývajúci alebo pôsobiaci mimo Trnavy.

Na túto rozsiahlu činnosť na ochranu reči neskôr nadviazali Martin Hamuliak v Spolku milovníkov literatúry slovenskej (1835 – 1840). Jeho zásluhou boli vydané aj Hollého diela Cirillo Methodiae (1825) a Spevníky i viaceré zborníky.

Bernolákovčina sa skončila v Katolíckych novinách v rokoch 1849 – 1851.

Boj o prvú slovenčinu priniesol veľmi bohaté výsledky nielen v hovorovej reči, ale hlavne v tlači. Bernolákovčina bola šíriteľkou vzdelanosti, kultúry a podporovateľkou spoluzitia.

ARADY JÁN, apošt. pronotár, kanonik, *1740 Hlohovec – † 1. 8. 1810 Trnava, (1792 – 1796)

BÁNIK ANTON, správca Kostola sv. Jozefa, * 11. 6. 1729 Ostrihom – † 29. 9. 1822 Bernolákovo (1792 – 1796)

BERNOLÁK ANTON, * 1. 10. 1762 Slavnica – † 15. 1. 1813 Nové Zámky (1792 – 1796)

DEVAJ JÁN, správca ľudovej školy, 1792

DÖME KAROL, prefekt kňazského seminára, * 16. 1. 1766 Komárno – † 22. 5. 1845 Bratislava (1793)

FABA SIMON, ThDr., ostrih. kanonik, * 18. 8. 1731 Slopná – † 21. 3. 1801 Trnava (1793 – 1796)

FILO PAVOL, mešťan, 1793

GRÁNSKY ONDREJ, obyvateľ, 1792

GRÁNSKY PAVOL, mešťan, 1792

HELMUTH GAŠPAR, katedr. kanonik, * 1728 – † 1. 3. 1807 Trnava (1794 – 1796)

HÜTTNER JOZEF, učiteľ ľudovej školy, 1792 – 3, 1795

JELINEK VÁCLAV, * 1737 Praha – † 1. 3. 1807 Trnava (1794 – 1796)

KOPČA SEBASTIÁN, mešťan, 1793 – 1795

KRCHNÁK ALOJZ, kvardián františkánskeho kláštora, * 5. 8. 1737 Bohdanovce nad Trnavou – † 8. 3. 1816 Trnava (1793 – 1794)

KYSELÝ JÁN, dôchodca, 1793

LÁNIK JÁN, obyvateľ, 1793

LIEB IGNÁC, kaplán, * 30. 8. 1764 Trnava – † 10. 12. 1837 Veľké Zálužie (1792 – 1796)

LIESKOVSKÝ TOMÁŠ, hospodár, 1793 – 1795

LIPTÁK JURAJ, kňaz, farár, * 16. 8. 1764 Dolná Súča – † 28. 10. 1821 Štiavnické Bane (1792 – 1796)

MATUŠOVIČ JOZEF, hospodár, 1792 – 1793

MELCZER ONDREJ, kňaz, notár na trnavskom vikariáte, * 1. 10. 1765 Bratislava – † 3. 3. 1826 Bratislava (1792 – 1793)

MELIČEK JÁN, obyvateľ, 1793

MIŠKEY ŠTEFAN, kňaz, cirkevný cenzor, † 23. 3. 1840 Trnava (1792)

MORI ONDREJ, peditor, 1794 – 1795

ONDREK JÁN, * 18. 10. 1765 Leopoldov – † 9. 4. 1823 Krakovany (1792 – 1794 a 1796)

PAPÁNEK JURAJ, * 1. 4. 1738 Kuklov – † 11. 4. 1802 Olas, Maďarsko (1792 – 1796)

PETROVIČ JÁN, kaplán, * 3. 6. 1766 – † 13. 3. 1830 Moča (1794 1795)

PUSTAI ONDREJ, úradník, 1795

RADOCZI IMRICH, † 24. 12. 1801 Trnava (1793 – 1796)

RAKŠANY LADISLAV, právnik, 1792

RIŠÁK MATEJ, dôchodca, 1793

ROSNÁKY JOZEF, hospodársky úradník, 1792

SZŐRÁNYI JÁN, kaplán, * 10. 3. 1763 Bojnice – † 11. 3. 1829 Chrašťany (1795 – 1796)

ŠEVČÍK IMRICH, obyvateľ, 1792 – 1795

ŠIMKO JÁN VOJTECH, kňaz – františkán, * 15. 1. 1759 Kňazice – † 2. 9. 1827 Trnava (1792 – 1796)

ŠKARBÁK GREGOR, kňaz, 1793 – 1795

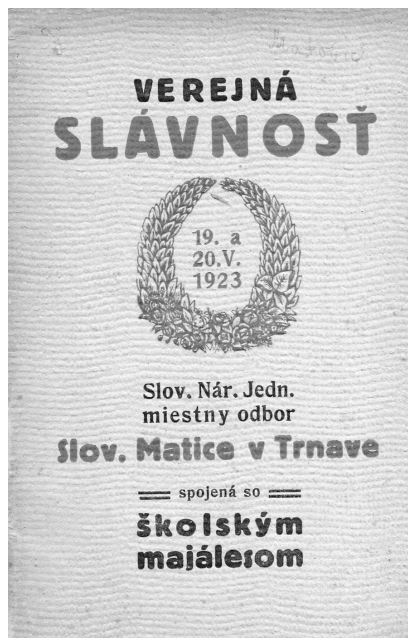
ŠTOR IGNÁC, chirurg, vojenský lekár, 1793 a 1795

TRANGUS KAROL, * 22. 11. 1770 Lip-tovský sv. Mikuláš – † 27. 5. 1820 Litava (1793 – 1795)

Treba pripomenúť, že v rokoch 1793 a 1794 si niektorí členovia objednali dva alebo tri kusy z vydání. Kanonik Šimon Faba objednal a zaplatil šesť kusov vydání v rokoch 1792 – 1796. Medzi členmi bývajúcimi v Trnave boli cirkevní hodnostári – kanonici, učители, hospodári, úradníci, lekár, právnik, mešťania a dôchodcovia.

Hadrián RADVÁNI

Miestny odbor Matice slovenskej má deväťdesiat

Matica slovenská ako inštitúcia zohrávala v minulosti významnú úlohu pri udržiavaní národnej identity. Nielen spolkové aktivity, ale aj vedecká a vydavateľská činnosť mali významné postavenie najmä v čase maďarizácie. Podobne ako ona vznikli aj ďalšie Matice, ktoré udržiavali aj rozvíjali kultúru ďalších slovanských národov. Matica slovenská vznikla v roku 1863 na výročie príchodu Konštantína a Metoda na Veľkú Moravu. Prostredníctvom zástupcov dvoch najvýznamnejších konfesií Štefana Moysesu a Karola Kuzmányho a ďalších osobností bola i platformou pre prezentáciu rôznorodých aktivít a synonymom vzájomnej tolerancie a spolupráce.

Krátko po vzniku Československej republiky, presne pred 90 rokmi, 3. marca 1923, vznikol aj Miestny odbor Matice slovenskej v Trnave (MO MS). Okrúhle výročie si súčasný Miestny odbor MS pripomenul slávnostným stretnutím v Divadle Jána Palárika.

Deväťdesiatročná Matica vznikala v Trnave na pôde Slovenskej národnej jednoty. Podnet dal vtedajší predseda jednoty a neskôr aj prvý predseda MO MS Ferko Urbánek. Už vtedy

bola sídlom spolku budova Panónie, teda priestor dnešného divadla, kde Matica sídli s menšími prestávkami dodnes. Jednota nadviazala na dlhoročné aktivity Slovenskej besedy, ktorá vznikla v Trnave v roku 1870. Jej predstaviteľom bol Hurbanov príbuzný, advokát, básnik, publicista Vendelín Kutlík, ktorý patril v Trnave medzi iniciátorov a organizátorov kultúrneho života, najmä ochotníckeho divadla, ktoré uvádzalo napríklad aj hry Jána Palárika.

Medzi osobnosťami, ktoré tvorili v 19. storočí podhubie pre neskorší vznik MO MS, bol aj Martin Branislav Tamaškovič. Jeho hostinec s verejnou čítárňou sa stal sídlom trnavského slovenského života. Tá sa nachádzala v jeho dome na Františkánskej ulici a návštevníci tam mali k dispozícii knihy z jeho knižnice a slovenské i české noviny a časopisy.

Miestny odbor Matice slovenskej v Trnave vznikol valným zhromaždením po prejave tajomníka MS Štefana Krčméryho. Hneď po vzniku začal s bohatou kultúrnou a osvetovou činnosťou. Už 11. marca 1923 začal pracovať aj spolok slovenských žien Živena. „Podľa historických dokumentov sa v MO MS organizovali kurzy tanečnej školy, prednášky a koncerty k výročiam významných historických osobností a udalostí, divadelné predstavenia domácich i hosťujúcich súborov, návštevy ministrov i prezidentov, či slávneho anglického spisovateľa Scotusa Viatora,“ hovorí dnešná predsedníčka MO MS Adriena Horváthová.

Dôležitou aktivitou bola činnosť umeleckých odborov. Vo výtvarnom pôsobil napríklad Ján Koniarek, v hudobnom Mikuláš Schneider-Trnavský. Od roku 1924 sa predsedom stal kňaz Pavol Žiška a ako predseda pôsobil na čele miestneho odboru do roku 1938. V prvých dvadsiatich rokoch organizovala MO MS niekoľko zbierok, napríklad na opravu pomníka Jána Hollého na Dobrej Vode, a iniciovala postavenie sochy Jána Hollého v Maduniciach. „Vtedajší predseda Pavol Žiška zorganizoval celokrajinskú zbierku na pomník M. R. Štefánika v Trnave, ako aj zbierku na výstavbu jeho mohyly na Bradle či pomník J. M. Hurbanovi. Socha generála Štefánika bola v Trnave odhalená už 19. októbra 1924,“ dodáva Adriena Horváthová.

Nie vždy sa Matica stretávala len s priazňou verejnosti. Napríklad, v roku 1941 inicioval farár Jozef Jánoš v Trnave zhromaždenie, na ktorom 24 kňazov protestovalo proti vydaniu niektorých „škodlivých“ kníh z edičného plánu Matice. Išlo napríklad o knihy Adam Šangala, Martákovkej Jánošík, Dostojevského diela, no najmä román Johna Knittela Via Mala. Nabádanie verejnosti na vzdanie sa členstva však nenašlo výraznejší ohlas. V rokoch 1944 – 47 bol predsedom MO MS Karol Rožko, od roku 1947 Mikuláš Schneider-Trnavský a tesne pred zrušením Ernest Miklovič.

Po nútenej pauze bol MO MS obnovený počas dubčekovskej Pražskej jari a do tohto obdobia sa datuje aj vznik kroniky, ktorá slúži trnavským matičiarom dodnes. Po roku 1989 sa činnosť obnovila a zamerala najmä na propagáciu aktivít spojených s osobnosťami národného života, v roku 2011 napríklad zrealizovali obnovu reliéfu Štefana Moysesu na budove dnešnej sály Marianum na ulici J. Hollého. Jednou z mnohých súčasných akcií je napríklad spolupráca s Literárnym klubom Bernolák na organizovaní obľúbeného podujatia Nočné verše promenád, a tradíciou sa stala aj literárna súťaž O cenu Slovenského učeného tovarišstva. Predsedníčkou MO MS bola v rokoch 1992 – 2000 Adriena Horváthová, v rokoch 2001 – 2004 Miroslav Orihel a od roku 2004 je predsedníčkou opäť Adriena Horváthová.

-maju-

Pramene:

Bulletin vydaný pri príležitosti 90. výročia MO MS v Trnave. Zost. A. Horváthová. Trnava 2013
Bulletin *Verejná slávnosť Slovenskej Matice v Trnave spojená so školským majálesom. MO MS*: Trnava 1923.

Eliáš, M. – Haviar, Š.: *Zlatá kniha Matice slovenskej. Martin*: Matica slovenská, 2008.

Slovenský biografický slovník, zv. II., III. a VI.. Martin: MS 1986, 1989, 1994.

Národná svetlica. Výber dokumentov k dejinám Matice slovenskej. Zost. M. Eliáš a V. Šarluška. Martin: MS 1988

Daniela Ilavská – Srdcom prirastená k Trnave

Aj keď už od šesťdesiatych rokov nebýva v Trnave, stále k nej cíti bytostný vzťah. A kdekoľvek, kde stretla Trnavčana alebo zaznelo niečo s prívlastkom nášho mesta, hneď ožila. Nečudo, veď tu strávila krásne detstvo a prvé umelecké úspechy. Dodnes do Trnavy chodí zo svojho druhého domova – Banskej Bystrice, kde prežila svoj aktívny život.

Režisérka Daniela Ilavská (nar. 30. januára 1943 v Trnave) vyštudovala v roku 1964 herectvo na Vysokej škole múzických umení v Bratislave v poslednom ročníku Andreja Bagara. Už počas štúdia sa objavila napríklad aj na doskách Malej scény Slovenského národného divadla po boku vtedy slávnych hercov ako boli Samuel Adamčík, či Oľga Sýkorová. Na televíznej obrazovke ju mohli diváci vidieť už 18. júna 1962 v premiére dramatizácie Kukučínovho románu Mladé letá, kde si zahrala pannu Marinku. Už tu sa pracovne stretla napríklad s Júliusom Satinským, s ktorým v časoch rodiacej sa televízie účinkovala

aj v mládežníckych televíznych reláciách pod vedením režisérky Zory Bachnárovej.

Od roku 1967 do roku 2003 bola Daniela Ilavská režisérkou Slovesnej umeleckej realizácie krajového štúdia Československého, neskôr Slovenského rozhlasu v Banskej Bystrici. Svoju prvú hru – Každý všedný deň – zrealizovala v roku 1968. Odborná verejnosť ocenila najmä jej naštudovania hier Balada o vine (1981), Bratia (1982), Noc ešte trvá (1984), či Dvaja (1985). Jej doménou boli hry mladých autorov, ale aj komorné psychologické texty, ktoré režijne umocňovala umeleckou štylizáciou. Mnohé z nich boli ocenené aj na festivaloch rozhlasových hier.

Daniela Ilavská desaťročia pripravovala aj zábavné rozhlasové relácie z produkcie banskobystrického rozhlasu a pracovala aj ako režisérka v dabingovom štúdiu Slovenskej televízie v Banskej Bystrici, ktoré sa na dlhé desaťročia stalo synonymom slovenského televízneho dabingu. V poslednom desaťročí presedlala na oblasť finančníctva a pôsobí ako poradkyňa.

My sme sa v rozhovore s Danielou Ilavskou vrátili do jej trnavského detstva a spomienok.

- Mala som asi iba rok, keď sme sa sťahovali z Mariánskej ulice na Kopánke na ulicu 1. mája, ktorá bola za cintorínom. Bývali sme v rodinnom dome, a to bol pre nás so sestrou raj. Často spomína na môj výmysel s kamarátkami a chalanmi z ulice prebiehať cez koľajnice, po ktorých prichádzal vlak od Kútov. Keď si na to spomeniem, naskakuje mi husia koža. Trať sme síce videli dostatočne ďaleko, no až keď strojvodca niekoľkokrát zatrúbil, schúlili sme sa dolu do trávy, chi-

chúňali sme sa a vystatovali, kto z nás to najdlhšie vydržal. Moje detstvo bolo radostné najmä preto, že som mala dobrých, milujúcich a starostlivých rodičov. Všetko sme mali dovolené a v mojich bunkách bola zrejme zakódovaná aktivity organizovať a konať. Väčšinou nie najmädrejšie. Jeden taký nápad skončil ošetrením v nemocnici, keď som si pri skúšaní motorky Vojta Czobora oprela nohu o horúci výfuk a skončilo sa to denno-dennými preväzmi a barlamami.

■ **Zavčas ste sa začali prejavovať aj umelecky. Aj u vás to zaiste bolo cez rôzne súťaže v prednese poézie a prózy. Vraj vašou doménou bola klasika.**

- Áno, s Kukučínovou Rysavou jalovicou som sa dokonca prebojovala až do krajského kola. A práve tam som sa stretla a spoznala aj s Júliusom Satinským, ktorý mi povedal o možnostiach štúdia na Vysokej škole múzických umení. Počas ďalších rokov mi písal priateľské listy. Je mi veľmi ľúto, že rodičia pri sťahovaní všetky tieto moje poklady zlikvidovali. Samozrejme, netušiac, čo pre mňa znamenali. Zostali mi iba fotografie s jeho vtipnými poznámkami. Pretože v 50. rokoch neboli žiadne umelecké školy, vyrastali sme na speváckych alebo recitačných súťažiach. A tu som sa stretla aj so silnou konkurentkou, s ktorou sme sa dosť často striedali na prvých miestach. Eva Vermešová, o pár rokov neskôr Kostolányiová, mala ohromnú posilu. Brata s harmonikou. Neskôr sme mali prvomájové vystúpenia v Bernolákovom parku pri oslavách MDŽ a iných slávnostných príležitostiach v Trnave. Mám pocit, že to bola práve ona, ktorá mi zohnala aj kroj, aby sme pri vystúpeniach boli jednotné. Po tomto období súťaží a vystúpení som sa s ňou stretla až v Martine na súťaži politickej piesne. Nevideli sme sa viac ako desať rokov, ale to nič neubralo na srdečnosti a kamarátstve. A so smiechom sme si spomínali aj na naše vystúpenia a boje o víťazstvo v školských a okresných kolách.

■ **Mali ste nekonečné množstvo aktivít. Dá sa teda predpokladať, že s príchodom strednej školy sa ešte znásobili.**

- Spomínam si najmä na našu triednu učiteľku Helenu Krajčovičovú, ktorá mi veľmi fandila. Deti nemala, preto sa nás snažila vychovávať ako vlastné. Aj pokiaľ ide o vkus, hygienu, návyky. Jedným slovom, bola naša druhá mama. Zo základnej školy som sa len presunula o budovu ďalej a pokračovala vo vzdelávaní na Jedenástročnej strednej ško-

Trnavský jarmok v septembri roku 1959 Daniela Ilavská (vľavo) so spolužiačkou Máriou Skukálikovou vyd. Svatíkovou.

le, na niekdajšom gymnáziu na Hollého ulici. A toto obdobie už bolo spojené aj s účinkovaním vo veľkom speváckom zbore študentiek, ktorý mal viac ako 60 členiek. Súčasťou bol aj orchester. Tu ma objavil dirigent, ale v prvom rade náš matematikár prof. Ervín Frimmel ako sólistku ruských častušiek. Spievala som ich rada a myslím, že aj s úspechom. Hádam aj preto, že pri interpretácii zaberali aj herecké vlohy. A nasledovali rôzne súťaže, vystúpenia pri veľkolepých podujatiach. Okrem toho som hrala vtedy hádzanú v trnavskej Slávii. Raz sa mi to aj vypomstilo, keď sme išli hrať dôležitý zápas o postup a ja som sa pánovi profesorovi vyhovorila, že nemôžem ísť na jedno z vystúpení. Skončilo sa to vyvrtnutým členkom, sadrou a barlamami. A okrem toho bola aj dvojka zo správania nielen pre mňa, ale aj pre kamarátky Vierku Krivánkovú, Mariku Žabkovú a Lubicu Bilkovú za to, že sme všetky klamali a ja som ich nahovorila.

■ **Vy ste, podobne ako celých rad ďalších mladých ľudí, patrili pred desaťročiami k silnej zostave mladých bábkohercov z trnavskej pošty. Prednedávnom na týchto stránkach spomínala na toto obdobie herečka Viera Hladká-Vávrová.**

- Bábkové divadlo pri tejto inštitúcii malo veľkého zánietenca Jožka Mihinu.

Zoskupil okolo seba takmer dvadsiatku mladých ľudí a v priestoroch novootvorenej budovy na terajšom Trojičnom námestí sa skúšalo a hralo. Spomeniem aspoň tie najzájazdovejšie predstavenia, teda Kaimovo dobrodružstvo a Detvanček a Hopsasa. Všetky kulisy, pomôcky a dekorácie vyrábala Jožko Mihina sám a mnohokrát aj z vlastných finančných prostriedkov. Manželka mu, napríklad, dala peniaze, aby nakúpil svojim štyrom či piatim chlapcom športové oblečenie – teda tepláky. A on nakúpil. Ale domov už neprinesol. Po dvoch týždňoch musel s farbou von. Nakúpené šedé tepláčky použil na zhotovenie kulís – skál do inscenácie Rađúz a Mahuliena. Skaly boli perfektné. Čo si však doma vypočul, nám nechcel nikdy prezradiť.

■ Prinieslo vám to obetovanie tepláčikov na oltár Tácie šťastie?

- S týmto predstavením sme sa dostali až na celoštátnu súťaž Bábkaršú Chrudim a získali sme výborné ocenenie. Antona Vaculíka, ktorý stvárnil jednu z hlavných postáv spolu s Annou Lihanovou, vzápätí prijali na Divadelnú fakultu bábkoherectva do Prahy. S ním odišiel aj Števo Šmihla, náš ďalší kolega zo súboru. A pridala sa k nim tiež Dodo Mokoš. Naše účinkovanie v bábkovom divadle pri pošte v Trnave spolu so mnou úspešne zavŕšila aj Mariška Žabková a mám dojem, že asi o rok neskôr aj Vierka Hladká. Prijali nás na vysokú školu umeleckého smeru. Viem, že aj moja spolužiačka Veronika Krivánková, ktorá s nami úspešne v divadle účinkovala, si chcela zvoliť tento smer, ale u nej zasiahli rodičia a Vysoká škola múzických umení sa nekonala. Keď sa nad tým zamýšľam, asi sme boli veľmi šťastné zoskupenie mladých talentovaných ľudí. Môžem s pokojným svedomím povedať, že nielen už spomínaní, ale aj Ivan Horváth, Evka Kalivodová, Karol Malovec a ďalší zo súboru sa mohli tomuto remeslu pokojne venovať profesionálne. A tie predstavenia boli úspešné nielen na domácej pôde, teda v kultúrnej sále pošty, ale aj v okolitých dedinách.

■ Ako ste riešili prepravu na iné divadelné „šťastie“?

- Prepravu? Zdá sa mi, že to bola nejaká stará Pragovka, v ktorej sa cez týždeň prepravovali balíky. V sobotu ju uvoľnili, naložili sa kulisy a bábky, nás pribalili k tomu všetkému a už sa zájazdovalo. Mnohokrát sme napoly pridusení vyskakovali z tohto uzavretého priestoru. Ale sme sa tešili, lebo po predstavení nás čakala odmena. Niekedy to bolo malé občerstvenie, inokedy rezeň. K nášmu úspechu časom prispeli aj lektori z Prahy. Chodili k nám manželia Říhovci, ktorí boli v bábkoherectve naslovovzatí odborníci. S nimi sme sa zlepšovali v javiskovej reči, pohybe a hereckej tvorbe. Ale naučili sme sa aj racionálne využívať hlasový fond a zlepšiť hlasovú techniku. Bolo to neskutočne krásne obdobie. Obdobie mladých a aj zamilovaných ľudí. K Trnave a pekným spomienkam musím priradiť aj neodmysliteľné korzo mladých ľudí, ktoré sa začínalo pri terajšom Zelenom dome a otáčalo sa späť pri kostole sv. Heleny, tiež vychýrené Čaje o piatej v Kovosmalte, či v letných mesiacoch navštevovaná plaváreň na Rybníku, ale aj Kamenný mlyn.

■ Netrvalo dlho a aj vy ste sa ocitli pred prijímacou komisiou na Vysokej škole múzických umení v Bratislave. Úspešne ste skúšky absolvovali v marci v roku 1960 a nastúpili ste na divadelnú fakultu.

- My sme boli prvý silnejší ročník prof. Andreja Bagara. Do toho obdobia začínali na Divadelnej fakulte v hereckom ročníku maximálne piati či šiesti študenti, nás prijali až 27. Samozrejme, boli v tom aj traja poslucháči divadelnej réžie – Karol Spišák, Šura Halachanová-Čenková a Maco, teda Peter Debnár. A možno aj preto, že nás bolo tak mimoriadne veľa, ako povedal Michal Dočolomanský pri stretnutí po tridsiatich rokoch, boli sme extratriadou a zároveň aj posledným ročníkom Andreja Bagara. Miška Dočka som už spomínala, ale do ročníka patrili aj Juraj Slezáček, Ľubo Gregor, Martin Huša, Ivan Matulík, Miki Onufrák. Z dievčat spomeniem aspoň Katku Mrázovú, Vierku

Pavlíkovú, Mariku Žabkovú a Soňu Ulicú. Naším absolventským predstavením bola komédia Marina Držiča Dundo Maroje. Reprezentovali sme s ňou školu aj na Festivale divadelných fakúlt vo vtedajšej Juhoslávii – Záhrebe a tiež v Anglicku.

■ Neuvažovali ste po ukončení štúdiá o návrate do Trnavy?

- Ako absolventi sme v roku 1964 všetci uvažovali o tom, že prijmemu angažmán v trnavskom divadle. Bol to aj povodný návrh nášho profesora. Vôbec si však nespomínam, prečo sa to neuskutočnilo. Či bolo divadlo ešte stále v rekonštrukcii, alebo neprišlo k dohode medzi dekanátom fakulty a divadlom? Jednoducho sme sa akosi rozpáchli. Jedna časť mala ponuku aj na scénu do Žiliny, aj do Divadla Jozefa Gregora Tajovského vo Zvolene. Keďže som zostala na materskej dovolenke, moje pôsobenie na niektorej zo slovenských scén bolo bezpredmetné.

■ Vaše meno sa potom na 36 rokov spojilo s banskobystrickým štúdiom Československého, neskôr Slovenského rozhlasu.

- Vtedajší manžel dostal v roku 1967 ponuku ekonomického námestníka v banskobystrickej opere, čiže som sa presťahovala tam. Po krátkom období zamestnania v Bábkovom divadle v Banskej Bystrici ma oslovil režisér rozhlasového štúdiá Osvald Záhradník. Slovenský rozhlas vypísal konkurz na obsadenie miesta tretieho režiséra. Keďže sa v tých rokoch špeciálne neštudovala rozhlasová réžia, uznávala sa kvalifikácia štúdiá aj z Divadelnej fakulty, odboru herctva. Ale bolo treba prejsť konkurzným výberom. A tak sa v septembri 1967 začala moja práca v tejto inštitúcii. Spoznala som zaujímavých ľudí, našla množstvo výborných priateľov, tiež úžasný súdržný kolektív, kontakty s hercami zvolenského a martinského divadla. Rozhlas bol mojím druhým domovom. Azylom, ktorý vás zachraňuje, keď prežívate ťažšie životné situácie. A tie ma vôbec neobišli. A možno aj preto boli mojou parketou v práci režisérky adaptácie moderných, ale aj klasických literárnych predlôh. Z hier,

ktoré som realizovala, mi boli veľmi blízke, a priam až bytostne príťažlivé príbehy citlivých a citových vzťahov, príbehy komorné, nežné a romantické. Zrejme to vyplýva z túžby človeka po dobrých ľudských vzťahoch. Takéto hodnoty, priznám sa, som našla v mnohých hrách z tých takmer sto, ktoré som režírovala. Obľúbenými boli najmä bulharskí autori. Na začiatku 60. rokov po prehodnotení obdobia kultu osobnosti a s ním spojených deformácií bola ich próza mladá a moderná. Zobrazovala spoločenské procesy a premeny človeka hodnoverne, a nie podľa schém určených ideológiou. To sa týkalo aj bulharských autorov rozhlasových hier. Medzi ne patrila i Jana Dobrevá a jej Spln. Mohla by som hovoriť o mnohých príbehoch, ktorým som sa s hercami doslova oddala počas skúšok a nahrávania.

■ Z pohľadu väčšinového vkusu divákov a poslucháčov sa dnes rozhlasová hra akoby vytratila. Stále má však svojich skalných poslucháčov a vracajú sa k nej aj deti. A aj keď sa o nej hovorí ako o kráľovskom rozhlasovom žánri, jej realizácia je dnes celkom iná ako v minulosti.

- Teraz je to už pre tvorcov o niečo ľahšie. Je bohatý zvukový archív, sú k dispozícii záznamy, ktoré produkujú aj zahraničné štúdiá. No nie vždy to bolo presne to, čo sme potrebovali. Napríklad sme vyrábali rozhlasovú hru, ktorá sa mala vysielat počas vianočných sviatkov. Lenže v hre bolo veľmi veľa krokov po snehu. Ani jeden zvuk z archívu nám však nevyhovoval. Nedalo sa nič robiť, snehu vonku nebolo. Bežali sme teda do potravín, vykúpili zásoby maizeny a so zaťatými pästami vyrábali kroky v snehu. A môžem vám prezradiť, že zvukový efekt bol oveľa lepší ako skutočný sneh. Ibaže na to vysávanie v štúdiu pani upratovačka asi nikdy nezabudne. Dala nám zabrat aj rozhlasová hra Štefana Šmihlu, ktorý v banskobystrickom štúdiu zastával post dramaturga a bol aj autorom diela Človek navyše. V hlavnej postave sa predstavil Eduard Bindas. Tu sa ukázalo, čo všetko dokáže človek podstúpiť len preto, aby

boli dvaja mladí ľudia šťastní a jeden pes sýty. Aj tu bolo množstvo zvukov, pretože hlavná postava sa rozpráva so svojim jediným spoločníkom v byte – psíkom Bodríkom. A nielen rozpráva, ale aj mu aj kadečo vyčíta, prikazuje a nariaďuje. A Bodrík mal reagovať, že sa mu napríklad nepáči, ako a čo si oblieka jeho pán, doniesť mu nevypraté ponožky a podobne. Nebolo v archíve toľko zvukov malého a milého psíka, ktorý by nám bol vyhovoval. A tak sme so zvučiarom nakúpili množstvo párkov a rôznych maškrt, aby sme počas dvoch dní neustáleho nahrávania malého dunča získali to, čo sme potrebovali. Dunčo zmätený, my okolo unavení. Mnohokrát sme už ani nevedeli, čo vlastne nahrávame. Bol to riadny záber a doma takmer rozvod (smiech).

■ **Vy ste však nepatrili medzi režiséry, ktoré sa venovali len literárno-dramatickej oblasti.**

- Pripravovala som aj humoristické relácie, nahrávanie známeho týždenníka Sobotník, ktorému som sa venovala tridsať rokov. A to neboli len nahrávky v štúdiu, kde som mohla kedykoľvek hercov zastaviť. Mnoho vysielaní sa pripravovalo pri verejných nahrávkach v obciach, mestách, ale napríklad aj pri vodnej nádrži Domaša. Bolo dobré overiť si účinok relácie priamo pred publikom, ale boli to aj oveľa väčšie prípravy a zodpovednosť. Pri verejnej nahrávke je obecenstvo nevysspytatelné. Možno mi ani neuveríte, ale do tohto žánru som dokonca aj autorsky prispievala – vždy, keď sa to dalo, som sa snažila čo-to použiť v mojom rodnom nárečí, teda v „trnačine“. Vynikajúcou interpretkou mi bola Emília Čížová, ktorá spolu s Jánom Kožuchom, Martinom Horňákom, Janou Pilzovou a Michalom Ďurišom v tejto zábavnej relácii dlhé roky účinkovala. Emília Čížová si texty podľa vzoru Bernoláka ešte aj vylepšovala, ak poznala výstižnejší výraz. Ona totiž pochádza z neďalekej Modry. A spoločne sme vždy tvrdili, že keby neboli niektorí páni od štúrovcov nášho Tonuska opili, slovenská reč sa mohla uberať úplne iným smerom – trnavským (smiech). K reláci-

ám, na ktoré nesmiem zabudnúť, patrili aj Rádiovíkend. A som skutočne rada, že formu a vysielací čas si aj po desiatkach rokov doteraz udržal a je jedným z najobľúbenejších vo vysielaní Slovenského rozhlasu (vysiela sa vždy v sobotu ráno na Rádiu Slovensko – pozn. aut.). Ako režiséri sme pripravovali aj kratšie dramatické útvary, teda poviedky, desaťminútové chvíle s poéziou, a podobne. K publicistike patrilo vysielanie Dobrého rána, mládežnícke relácie, priame prenosy programu Folklorných slávností v Detve a mnohé vianočné a silvestrovské programy. Moje pracovné a režisérské aktivity ešte počas rozhlasovej práce sa rozvíjali aj v banskobystrickom dabingovom štúdiu televízie. Slovenské znenie celovečerných filmov, prírodopisných, ale tiež dokumentárnych seriálov a minisérie ľudských osudov a príbehov.

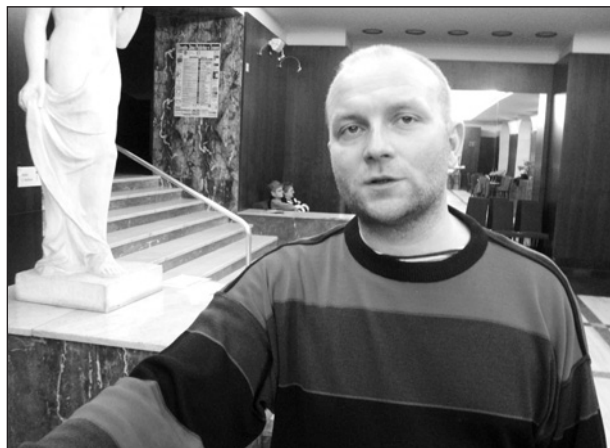
■ **Tento rok sa dožívate životného jubilea. Medzitým už v rozhlase nepracujete, ale ste rovnako aktívna v inej sfére.**

- Priznávam, že sa necítim zrelá na čas oddychovania. A z toho teda vyplýva, že som pracujúca žena. Dostala som ponuku pracovať v stavebnej sporiteľni. Prijala som prácu síce s obavami, ale vôbec neľutujem. A zrejme tá moja pani učiteľka v základnej škole mala pravdu, keď hovorila: Je dobré, ak sa vyznáš. V tejto práci som našla potešenie, záľubu a zmysel. Možno aj preto, že stretám množstvo zaujímavých ľudí, ktorých treba vypočuť a poradiť im. Samozrejme, že mojim dlhodobým cieľom je návrat do môjho milovaného rodného mesta, kde mám svoju sestru, jej deti s rodinami a priateľov. Je tu však dilema: Aj v strede Slovenska mám svojich blízkych. Ale verím, že ak sa stretneme pri ďalšom jubileu, napríklad o desať rokov, už budem opäť Trnavčankou. A na lyžovačku a zber húb do Nízkych Tatier sa vyberiem len tak, cez víkendové dni. Pretože sú to regióny, v ktorých som prežila a ešte stále si užívam šťastné roky. Oblasť, ktorá mi je spolu s Trnavou prirastená k srdcu.

Martin JURČO, foto: autor a archív D. Ilavskej.

Jabloničan na trnavských divadelných doskách

Patrí medzi predstaviteľov Divadla Jána Palárika, ktorí v divadelnej histórii isto nezapadnú v šedi hereckého priemeru. Nielen pre nevšedný zjav, ale najmä pre talent, pre ktorý sa zatiaľ nenašla výraznejšia a regionálny rámec presahujúca postava. Herec Gregor Hološka (nar. 10. júna 1977 v Myjave) je však kreatívnym a univerzálne použiteľným hercom pre rôzne druhy rolí.

Dnes ho v divadle možno vidieť vo Vianovej inscenácii Staviteľa budúcnosti, v Komédii omylov, úspešnej inscenácii Vrátila sa raz v noci, Eugenovi Oeginovi, Prestupnej stanici, Troch tučniakov a napríklad aj v hre Benjamína Škrekra Parva Roma. Okrem filmu Momo sme ho mohli vidieť v pozitívne prijímanej sérii desiatich televíznych filmov STV Nesmrteľní, ktoré boli nakrútené na motívy diel svetovej a slovenskej literatúry a prenesené do súčasného prostredia. Zahral si

i v súčasných seriáloch komerčných televízií. V Ordinácii v ružovej záhrade to bol ženatý záletník, v Odsúdených mafiánsky právnik a v Paneláku gej túžiaci splniť želanie chorej matky a oženit sa. Gregora Hološku možno počuť aj v rozhlase, predstavil sa napríklad v dvoch dieloch cyklu Mirky Čibenkovej Večery Trnavského divadla, počuť ho bolo možno i v novších literárnych a historických cykloch Slovenského rozhlasu Apokryfárium či Vstali sme z popola.

■ Vyrastali ste v umeleckom prostredí. Každý člen vašej rodiny je aktívny v nejakej umeleckej oblasti. Váš otec je známy výtvarník prof. Ľudovít Hološka, brat Šimon – sochár, a takto by sme mohli pokračovať...

- Moja mama pochádza z Dubovej pri Modre. Vyrastala v rodine dvanástich súrodencov, otec je Jabloničan, a aj keď som sa narodil na Myjave, som v Jablonici ako doma. Maminí bratia boli spisovatelia. Vincent Šikula je asi najznámejší, ale písali aj ujovia Viliam a Alexander. Všetci v rodine ovládali nejaký hudobný nástroj, účinkovali v orchestroch, napríklad aj vo filharmónii. U nás sa hralo azda na všetky hudobné nástroje od

klavíra po trúbku. Dodnes mám v pamäti rodinné veľké stretnutia, kde všetci hrali, rozprávali, a toto ma ovplyvnilo aj v mojom ďalšom pohľade na život. Dedo mal silný vzťah k divadlu, dokonca ho volali aj do národného divadla. No vtedy bol nejaký úzus, aby každý mal svoj kostým. Ale to si dedo nemohol dovoliť, tak sa tam nedostal. Pretože otec je výtvarník, už od detstva som aj ja po všetkých stránkach prepojený s umeleckým svetom. Už ako dieťa som začínal v divadelnom súbore Zádrapky v Senici, ktorý fungoval pri základnej umeleckej škole. Režisérkou bola známa, dnes už zosnulá Anna Gamanová. Do tohto krúžku som prišiel na mamin nápad. Bolo to v čase, keď som mal 12 rokov a bol som v sied-

mom ročníku na základnej škole. Prvú hru si pamätám dodnes – bola to Palculienka. Myslím, že jedna z mojich prvých viet bola: „Som chrúst Just a zobral som si ťa z listu, lebo sa mi páčiš.“ Potom som mal dva-tri roky pauzu a vrátil som sa k tomu až v štvrtom ročníku na gymnáziu v Senici. Bolo to tiež v súbore Zádrapky, boli sme aj v Rusku na amatérskom festivale v meste Glazov, ktoré je až na Urale. Keď som premýšľal, kam po gymnáziu, napadlo mi ísť na herectvo, a potom to už išlo.

■ Bolo ťažké dostať sa na Vysokú školu múzických umení? Ako ste sa tam presadili pri sebavedomých skúsených hercoch, ktorí vzišli z bratislavského prostredia?

- Bolo to na druhýkrát, dostal som sa k profesorom Jurajovi Slezáčkovi a Emilovi Horváthovi, ktorý bol aj vedúcim ročníka. Medzitým som rok študoval na Pedagogickej fakulte UK v Bratislave odbor výtvarnú výchovu a francúzštinu, čo bolo pre mňa tiež obohacujúce. Keď som vstúpil na pôdu VŠMU, cítil som sa ako Alenka v ríši divov. Človek vidí umelcov, ktorí majú skúsenosti, vedia ohúriť arzenálom vedomostným i talentovým. Tieto prvé kroky neboli najjednoduchšie, mal som trému. Musel som sa v tom naučiť plávať, a každému to trvá istý čas. Postupne som sa dostal za hranice bežnej reality, naučil sa zhodiť ostych. Aj keď je pravda, že s tým bojujem dodnes. A pokiaľ ide o prostredie Záhoria, z ktorého som vzišiel, myslím si, že nebol rozdiel medzi jednotlivými študentmi z Bratislavy a iných miest. Študenti na škole prišli tiež z rôznych oblastí Slovenska, napríklad aj z Maďarska. Boli sme veľmi rozmanití, navyše, tá rozmanitosť bola základom toho, aby bol ten kolektív herecky zaujímavý. Myslím, že aj ľudsky sme boli fajn partia. Mojimi spolužiakmi boli napríklad Tomáš Mašťalír, Ivan Pietor, Alexander Bárta, Braňo Bačík, Zuzana Dancíaková či Eva Dočolomanská. Naším ročníkovým predstavením bol Král Ján, absolventským predstavením Moliérov Mizantrop.

■ Po skončení vysokej školy sa vám podarilo dostať sa rovno do Trnavy a známeho regiónu, alebo ste prešli aj prestupnou stanicou?

- Pretože sme boli rozmanitý kolektív, tak sme sa aj rozprchlí po svete. Práve vtedy bol Divadle Jána Palárika konkurz, ja som sa prihlásil a prijali ma. Bolo to už pred trinástimi rokmi a moja prvá úloha bola v inscenácii Malá morská víla. V postate sú to veci, ktoré vnímam pozitívne, že sa mali stať, že som si vybral dobre. Každé divadlo, aj to trnavské, má svoje špecifické zákonitosti a procesy, ktoré sú prirodzené. Teda s niektorými ľuďmi si rozumiem menej, s inými viac a funguje istá rivalita. Vcelku však možno povedať, že v kolektíve som sa našiel a rozumieme si. Herec by nemal snívať o svojej veľkej role. Základ je, ak je tých úloh veľa, sú rozmanité a z rôznych žánrov. Potom napreduje. Sú úlohy, ktoré mi išli rýchlejšie, iné pomalšie, ale nemožno povedať, či niektorá z nich bola alebo nebola tá pravá. Aj rola v inscenácii, ktorá sa ako celok nemusí vydať, môže byť podnetom do budúcnosti a herec z nej môže získať pozitívne skúsenosti. A pokiaľ ide o repertoár a postavy, vnímam to ako spojené nádoby. Pre mňa bola zaujímavá napríklad postava v Bondyho hre Máša a Beta, mal som rád aj Plešatú speváčku, hru o Dilongovi, ale napríklad aj moju postavu Ďura Lavka v Statkoch –zmätkoch. Neraz ani predstavenie ako kompaktné dielo tak nezaujme, ako je zaujímavá samotná herecova postava.

■ Okrem divadla vás neraz vidieť aj v „bratislavskom“ prostredí.

- Obyčajne to je dabing, nakrúcania, práca v rozhlase. Z filmovej práce bola pre mňa zaujímavá spolupráca s režisérom Teodorom Kuhnom. Nakrúcali sme niekoľko filmov, pre mňa bola najzaujímavejšia práca na filme Momo, o vzťahoch rodičov a detí. Film je úspešný už teraz, dostal cenu za scenár a strih a mal by ísť aj súťažiť na festival do Berlína a do Dubaja.

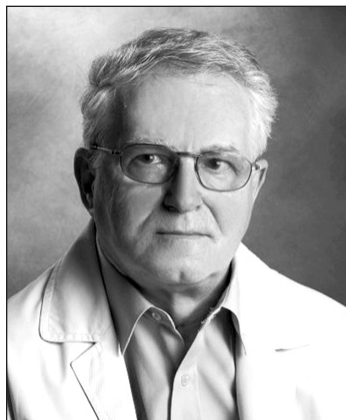
Text a foto Martin JURČO

Jeho trnavské dni: Život = história a kultúra

Peter Horváth: Mojím želaním je, aby sa premenila trnavská „akultúra“ – na živý proces so širokou škálou kvalitných podujatí a snád' i návštevníkov...

Muzeológ a historik. Dve desaťročia v Západoslovenskom múzeu, ďalšie dve desaťročia na ministerstve kultúry. Roky naplnené prácou v oblastiach muzeológie, histórie, kultúry a ochrany kultúrneho dedičstva. Bol spoluorganizátorom prvej trnavskej diskotéky v roku 1969, podporoval nové hudobné žánre, spolupracoval s trnavskými hudobníkmi. Podieľal sa na vzniku a pôsobení časopisu Kultúra a život Trnavy. Je autorom viacerých publikácií, skutočným trnavským „hitom“ sa stal v roku 1998 jeho Malý slovník trnavsko-slovenský. Stál pri zrode stretnutí významných trnavských rodákov pod názvom Trnavské dni lásky, pokoja a porozumenia, ktoré tento rok oslavujú dvadsať narodeniny.

Peter Horváth. Náš rozhovor sním sa uskutočnil v kaviarni nadväzujúcej na tradíciu legendárneho Thalmeiera, obľúbeného miesta stretávania kultúrnych Trnavčanov v prvej polovici 20. storočia.

■ Ste rodený Trnavčan, narodili ste sa na jar v roku 1943, v čase vojny. Mali ste päť, keď v krajine „zvíťazil február“. Čo si pamätáte z Trnavy v šej mladosti?

- Na úvod mi napadá aforizmus: „Vyrastal som na ulici..., ale na Hlavnej...“ (B. Škrekko) Moja ulica menila názvy tak rýchlo, že jej obyvatelia si nestačili meniť doklady: Masarykova, Hitlerova, Stalinova, Februárového víťazstva, až napokon po roku 1990 Hlavná. Trvalo nám sto rokov, kým sme prišli na to, že máme Hlavnú ulicu... (smiech) Po vojne bol stred mesta šedivý. Pre mňa však bola Trnava vždy útulným miestom. Zažil som ešte námestie, ako ho poznáme z historických pohľadníc. S pôvodnou Trojičkou a krásnym goticko-renesančným komplexom bývalej kráľovskej kúrie, kde zomrel veľký panovník Ľudovít I. z Anjou. Lenže potom predstaviteľov mesta zachvátil budovateľský ošiaľ, súsošie dali rozobrať a odstrániť, ten dom zbúrali a miesto neho postavili nádherný symbol socializmu – novú budovu pošty.

■ Ako ste vnímali toto obdobie?

- S odstupom času si spomínam na postupné „zomieranie“ historických častí mesta. Návštevníkov Trnavy vždy upútali veže dominant, trnavské hradby a kúzel-

né, i keď zdevastované zákutia, ktoré sme však my nedokázali inovovať a využívať. Slovami citovaného aforistu: „Na námesci padol dom – je to pech! Ulice zaváté snahom – ná nech!“ A tak nám jadro mesta chátralo a štrbiny po spadnutých domoch narastali. Po roku 1974 sa nová generácia architektov pokúsila čo-to zachrániť a vypracovala Smerný územný plán mesta. Hoci bol ich zámer progresom, akosi filištínsky stanovili priority a nechali tam „rezervu“ pre možné búranie stredu mesta. Dnes sa nedá plakať nad rozliatym mliekom. Stalo sa tak v mnohých mestách. Keď prišla na rad zóna meštianskych domov na Hlavnej ulici, odborné kruhy konštatovali, že táto zóna má mimoriadnu hodnotu a urýchlil sa proces vyhlásenia historického jadra Trnavy za chránenú Mestskú pamiatkovú rezerváciu. A tak dnes – s odstupom času – oceňujeme fantastické meštianske domy s odkrytými gotickými prvkami priamo na fasádach a neuveriteľné stredoveké pivnice, ktoré aj kultivovane využívame – napríklad počas jesenného Dňa vínnych pivníc v Trnave.

■ Študovali ste na trnavskom gymnáziu, a potom ste pokračovali štúdiom histórie a geografie na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bra-

tslave. Ovplyvnil niekto zo stredoškolských pedagógov vaše profesijné smerovanie?

- Skôr, než sa dostaneme ku gymnáziu, pristavím sa pri základnej škole. Chodil som do školy na Hollého ulici – v Adalbertíne a naša trieda sídlila v legendárnom „holubníku“ – teda vo vežičke tejto budovy. Stadeto vyšli mnohé osobnosti, za všetkých spomeniem o rok staršieho Ivana Willhelma – neskoršieho rektora Univerzity Karlovej v Prahe. Na gymnáziu učila ešte zostava „klasických“ prísnych profesorov. Paradoxom bolo, že som mal radšej matematiku ako dejepis. Prísnej profesorky Friedlovej sa báli študenti i sám riaditeľ. Kto chcel jednotku, musel neskutočne makať. Pre mňa to bola výzva. Maturoval som s výborným prospechom, no pod vplyvom istého súdruha na radnici mi nedali v škole odporúčenie na ďalšie štúdium. Osud však zázračne zasiahol a v roku 1965 som ukončil aj Filozofickú fakultu UK. Za všetkých profesorov spomeniem Petra Ratkoša, Jozefa Nováka, Branislava Varsíka, či prof. Matúša Kučeru. A v Trnave som mal istotu – konzultanta prof. Jozefa Šimončiča. Z odboru geografie to boli napríklad profesori Michal Lukniš, Pavol Plesník, Koloman Ivanička a v Trnave môj priateľ Zdenko Mocko.

■ Známe sú vaše aktivity v oblasti populárnej hudby – spolupráca so skupinou The Breakers, prvé diskotéky, bigbít... Vzrušujúca atmosféra šesťdesiatych rokov s magickým zeleným okom magnetofónu a najnovšími nahrávkami, ktoré sa vtedy tak ťažko zháňali, je pre mnohých nezabudnuteľná...

- Máte pravdu, boli to roky, na ktoré rád spomínam. A najväčším klenotom mojej mladosti bol magnetofón Sonet duo, ktorý som s pýchou vlastnil od roku 1960. A ako niekto zvykne meniť autá podľa sezóny, ja som menil magnetofóny. Stal som sa však aj vášnivým zberateľom vinylových platní. Nedá sa vymenovať všetkých, ktorých dodnes rád počúvam. Zostaňme pri tom, že mám rád swing, rock & roll, beat a vlastne všetku svetovú populárnu hudbu za posledných 50 rokov...

■ Po ukončení školy nasledovalo prvé zamestnanie. Ako k tomu prišlo, že ste mesiac po štátniciach v roku 1965 nastúpili práve do trnavského múzea?

- Keď som stál v júni 1965 s diplomom pred univerzitou, myslel som si, že mi patrí pol sveta. Mal som tri umiestenky, no nevybral som si z nich ani jednu. Nečakane ma prilákala ponuka riaditeľa Františka Matouška z Krajského múzea v Trnave (dnes Západoslovenské múzeum). Nepredpokladal som však, že tam zostanem pracovať celých dvadsaťjeden rokov... V rokoch 1968 – 70 som absolvoval na Univerzite J. E. Purkyně v Brne postgraduálne štúdium – nový odbor: muzeológia. V múzeu som postúpil na vedúceho historického oddelenia a zástupcu riaditeľa. Rekapitulujúc tieto roky som rád, že sa nám podarilo premeniť plesnivú a rozpadajúcu sa budovu na dôstojný kultúrny stánok.

■ Ako si spomínate na túto prácu a na svojich kolegov?

- Som rád, že mi bolo umožnené v múzeu realizovať i otvárať desiatky hodnotných výstav, pripraviť prvú expozíciu a získať stovky pozoruhodných exponátov. Bola to prekrásna práca. Nerád by som opomenul niekoho zo vzácných kolegov, ktorí v múzeu obetavo pracovali za mizivú peniaze. No utkvel mi v pamäti okamih, keď nestor múzea Dr. Ovidius Faust prišiel posledný raz do práce. Pozval som ho na kávu do Imperialu a odprevadil som ho na rýchlik do Bratislavy.

■ V roku 1970 bol založený nový časopis Kultúra a život Trnavy. Stáli ste pri jeho zrode a boli ste jedným z dlhoročných pravidelných prispievateľov. Vaše príspevky sa týkali histórie Trnavy, výtvarného umenia i populárnej hudby...

- Spomínam si na okamih, keď ma niekedy na sklonku roku 1969 požiadala Anka Vallová, riaditeľka mestského domu osvetu, aby som jej pomohol založiť nový mestský časopis. Dali sme dohromady pol tučta schopných a obetavých ľudí a bez nároku na honorár sme sa pustili do jeho tvorby. Písalo sa na obyčajných písacích strojoch a často sa články do-

rábali až v tlačiarňi. Retrospektívne ma teší, že som do časopisu Kultúra a život Trnavy prispel za 21 rokov jeho existencie vyše 200 článkami. Škoda, že následkom nerozvážneho rozhodnutia tento mesačník v roku 1991 prestal vychádzať.

■ V roku 1986 ste odišli pracovať na ministerstvo kultúry do Bratislavy. Ako hodnotíte túto etapu života?

- Nerád som opúšťal Trnavu a nemyslel som si, že to bude nadiho. Ale v Bratislave som prežil neuveriteľných dvadsať rokov... Pracoval som v rôznych funkciách a postoch. Vymieňali sa vlády a ministri. Osobne som ich zažil plný tucet. Pracovať na ministerstve je rizikový faktor, treba ovládať legislatívu, naučiť sa skvelejšť ústnej a písomnej štylizácii a uniesť riziko zodpovednosti. Mne sa to podarilo najmä preto, že som bol apolitický. Za tie roky toho bolo skutočne dosť: veľa stresov, ale aj noblesy...

■ Projekt Trnavské dni lásky, pokoja a porozumenia vznikol v roku 1993 ako prezentácia osobností žijúcich prevažne v zahraničí – so vzťahom k Trnave a jej regiónu. Za dve desaťročia sa ich podarilo predstaviť takmer stopäťdesiat. Dnes nastala doba, keď človek nemusí emigrovať, aby mohol žiť či študovať v zahraničí. Padli jazykové bariéry a možnosti sú takmer neobmedzené. Cítite, že vám hostia podujatia pomaly „mladnú“?

- Keď som predložil v roku 1993 vtedajšiemu primátorovi Ing. Imrichovi Borbélymu a riaditeľovi divadla Mikulášovi Fehérovovi projekt Trnavské dni lásky, pokoja a porozumenia, nevedeli sme, do čoho sa púšťame. Po dvadsiatich rokoch môžeme konštatovať, že sa podarilo naplniť pôvodnú ideu podujatia. Úspešné je možno i preto, že je apolitické a rešpektuje duchovnú toleranciu. To, že je medzi hosťami dnes veľa mladých tvárí, naozaj svedčí o nástupe novej generácie „Trnafačov“ vo svete.

■ Napísali ste slovník trnavského nárečia, podieľali ste sa na vzniku knihy o dejinách trnavského gymnázia, vaše príhovory na rozličných kultúrnych podujatiach sú prešpikované osobnými zážitkami a príhodami. Neuvažuje-

te o ich zhrnutí do literárneho dielka?

- Už dlhšie pracujem na takejto knižke a rozhodne budú jej súčasťou aj kuriozity z môjho života. Viac zatiaľ neprezradím...

■ Desaťročia pôsobíte aj v oblasti kultúry, preto iste dobre viete, že kultúra to nikdy nemala ľahké. V dnešnej komerčnej dobe plnej technických možností je však ešte viac vytláčaná na okraj záujmu. Nemyslím pritom len na divadlo, výstavy, koncerty – tie mali vždy svoje intelektuálne publikum... Ako vnímate súčasný kultúrny život vy?

- Kultúrny život v Trnave vyzerá tak ako vyzerá, lebo múdrosť je vždy plná pochybností – a tým iným akoby nikdy nechýbalo sebavedomie. Trnava má veľký deficit v kvalite kultúrnej prezentácie. V minulosti bola v meste väčšia spolupráca a tolerancia v rámci kultúry, inštitúcie pracovali na základe nepísaného „bártrového obchodu“, pomáhali si medzi sebou. Dnes sú kultúrne inštitúcie financované a vedené z rôznych zdrojov, a preto nastáva mnoho zložitých situácií: mesto si napríklad na svoje kultúrne podujatia musí prenajímať priestory, ktoré mu nepatria (divadlo, múzeum, knižnica, kultúrny dom...). Zabúdame na to, že bežných ľudí nezaujímajú, kto podujatie financuje, ale či je dobré a či zažijú niečo výnimočné...

Miroslav Válek kedysi povedal: Treba zmeniť ministerstvo školstva „a kultúry“ na ministerstvo kultúry! A dokázal to. Mojm želaním je, aby sa premenila trnavská „akultúra“ – na živý proces so širokou škálou kvalitných podujatí a snád i návštevníkov.

Za rozhovor ďakuje Simona JURČOVÁ

Dejiny observatória na Trnavskej univerzite

Výsledkom osláv Trnavskej univerzity pri príležitosti 375. výročia jej založenia je niekoľko pozoruhodných knižných publikácií, ktoré osvetľujú históriu a význam najstaršej univerzity na Slovensku. Patrí k nim aj kniha od autoriek Alžbety Hološovej a Henriety Žažovej *Dejiny observatória na Trnavskej univerzite 1756 – 1785*.

Trnavská univerzita a jej pôsobenie patrí už k základným všeobecným vedomostiam Trnavčanov. Menej je však už tých, ktorí vedia, že vďaka trnavskému observatóriu boli s Trnavskou univerzitou úzko späté aj začiatky astronómického výskumu v Uhorsku. Predmetom astronomických a meteorologických pozorovaní, ktoré sa v observatóriu uskutočňovali, bolo okrem merania základných hodnôt aj zisťovanie polohy nebeských telies, dráh komét či výskyt polárnej žiary.

Skutočnosť, že o činnosti observatória v Trnave nevedia veľa ani samotní Trnavčania, zaiste súvisí aj s tým, že budova, v ktorej sa vykonávala odborná pozorovacia a meracia činnosť, dnes už neexistuje. Pritom v čase svojej existencie výrazne prevyšovala ostatné univerzitné objekty. Išlo o päťpodlažnú budovu založenú v zemi do hĺbky 3,2 m, ktorá bola podľa autoriek knihy „pristavaná k východnej strane sedmohradského krídla a siahala až po záhradný múr susediaci s Jerichovou ulicou“ (Hološová, Žažová 2012, 51). A jej výška 42,25 m potvrdzuje, že budova so štyrmi vežičkami na rohoch plochej strechy patrila k vtedajším dominantám mesta.

Je pozoruhodné, že napriek snahám získať konkrétne údaje o zbúraní tejto veže, napriek podrobnému skúmaniu dokumentov doma i v zahraničí, predovšetkým však v Maďarskom krajiniskom archíve v Budapešti, sa presný dátum zániku observatória nenašiel. Dnes ešte možno vidieť stopy východného krídla, ktoré bolo strhnuté počas výstavby veže, vďaka zamurovaným otvorom dverí. Nachádzajú sa na východnej stene severného krídla univerzitnej budovy, ktorá stojí za Katedrálou sv. Jána Krstiteľa.

Bohato ilustrovaná publikácia s fotografiami a vedutami zachytávajúcimi vežu observatória, má nielen informačnú hodnotu, ale spĺňa aj reprezentatívne parametre. Okrem úvodu, podrobne zverejnených prameňov, literatúry a zoznamu fotografií je kniha rozdelená na päť častí, v ktorých autorky sledujú dejiny observatória od jeho vzniku, cez jeho pôsobenie, až po zánik. V záverečnej časti prinášajú pozoruhodný inventárny súpis zariadenia pozorovacej budovy a učebných pomôcok.

Odborne fundovaná, ale i pútavo napísaná kniha určite poteší nielen odbornú verejnosť, ale aj všetkých, ktorí chcú porozumieť stopám minulosti na súčasnej tvári nášho mesta.

Knihu vydala Trnavská univerzita s finančnou podporou Mesta Trnavy.

Pavol TOMAŠOVIČ

Čoskoro znova pristanú na západnom krídle múzy

Prvý hudobno-slovný večer tohtoročného cyklu Na západnom krídle múzy sa uskutoční už 13. marca o 18. hodine. V tomto roku podujatie dostane novú podobu. Speváčka a skladateľka Jana Andevska sa spolu s Pavlom Tomašovičom pokúsia v sérii pripravovaných večerov odkrývať inšpiračné podnety z hudby, literatúry či ďalších oblastí umeleckého života.

Západné krídlo radnice je od svojho znovuoobjavenia a vzkriesenia známe nielen ako vzácna architektonická pamiatka, ale i niekoľkoročným úsilím hľadania kultúrnej kontinuity a jej zdrojov. K podujatiam, prostredníctvom ktorých sa skupinka nadšencov snaží vytvárať a udržiavať kultúrne spoločenstvá na trnavskej pôde, patria napríklad kvalitné výstavy fotografií Genius loci Trnavy, výročné výstavy členov fotoklubu Iris, FotoFrejm študentov Univerzity Cyrila a Metoda, atď., úspešný hudobno-slovnový-výtvarný cyklus Rakurs jedinečnej trnavskej hudobníčky Iky Kraicovej, literárno-dramatické prezentácie v réžii Pavla Tomašoviča, umelecké projekty združenia BonArt, adventné večery a ďalšie aktivity pre všetky vekové kategórie. Jednou z dôležitých ambícií organizátorov je poprieť v praxi platnosť príslovia „Doma nie je nikto prorokom“, čerpať živú vodu z domácich kultúrnych prameňov a objavovať či uvádzať najmä trnavské tvorivé osobnosti.

Jednou z nich je práve Jana Andevska, s ktorou bude moderátor viesť rozhovor o slove a hudbe. Mladá speváčka, huslistka a skladateľka z Trnavy študovala hru

na husliach na Hudobnej Univerzite v New Yorku. V roku 2005 začala v USA komponovať a spievať svoje vlastné piesne, čo sa stalo jej vášňou. Okrem huslí hrá na gitare a klavíri a pracuje na svojom albume, ktorý by rada vydala na Slovensku.

Niekoľkoročná neprítomnosť hudobníčky na Slovensku možno spôsobila, že zatiaľ je známa skôr v úzkych kruhoch ľudí s dobrým hudobným vkusom. Skutočnosť v Spojených štátoch je však iná. Málokto u nás vie, že v roku 2008 bola prizvaná na nahrávanie albumu Radio Retaliation známej americkej formácie Thievery Corporation s hudobníkmi ako napríklad brazílska popová hviezda Seu Jorge, Anoushka Shankar, Femi Kuti a Chuck Brown. Pieseň Beautiful Drug, ktorú Jana naspievala a nahrála na husliach, sa stala najpredávanejšou skladbou albumu, ktorý bol neskôr nominovaný na ocenenie Grammy.

Sériou avizovaných stretnutí, ktoré organizuje Klub priateľov Trnavy, chcú obaja protagonisti pokračovať v udržiavaní atmosféry západného krídla radnice ako miesta možnej kumulácie histórie, kultúry a ducha mesta. -red-

Fotografie, filmy a verejná diskusia o kultúre

Západné krídlo trnavskej radnice bude od 5. marca do 26. marca hostiť exponáty 4. ročníka súťaže FotoFrejm, do ktorej sa mohli prihlasovať študenti trnavskej Univerzity Cyrila a Metoda. Festival nebude len expozíciou vybraných fotografií, ale počas celého trvania bude otvorený priestor aj na rôzne kultúrne aktivity. V apríli bude cyklus pokračovať prehliadkou filmov. Tvorcovia týchto kultúrnych projektov by cez svoje občianske združenie chceli otvoriť aj diskusiu o tom, ako rozšíriť portfólio kultúrnych aktivít v meste a kde hľadať rezervy.

Fotografická časť prehliadky Frejm má ambíciu poskytnúť zázemie na fotografickú tvorbu a možnú stimuláciu tvorcov cez prezentáciu širokej verejnosti. Je

súčasťou väčšieho celku, a to festivalu Frejm, ktorý je zameraný na produkciu študentov Fakulty masmediálnej komunikácie UCM. „Ideou je vyplniť priestor,

ktorý nedáva škola. Aj preto si v rámci sprievodných podujatí pozývame odborníkov z praxe, profesionálov, jednoducho tých, čo sa venujú kreatívnym oblastiam. Snažíme sa absolvovať, už v pozícii odborníkov, ťahať späť na školu. A tých je za tie roky dosť. Druhou rovinnou je vytvoriť určitý priestor na súťaž medzi študentmi," hovorí Michal Klembara z občianskeho združenia Publikum.sk, ktoré festivaly organizuje.

Do súťaže FotoFrejm sa tento rok prihlásilo dvakrát viac študentov ako obvyčajne, teda až tridsaťpäť, a z nich vyberali desať najlepších. Počas trvania prehliadky bude priestor na diskusiu s úspešnými fotografmi, ale aj na prednášky a semináre. Na expozíciu bude potom od 8. do 17. apríla navštevovať festival filmovej tvorby študentov Frejm. Pokračovanie má aj svoje praktické dôvody, študenti majú viac času na dokončenie svojich nových titulov. Festival Frejm má svoje podsekcie, ktoré vychádzajú z jednotlivých umeleckých druhov – okrem filmu a fotografie je to aj dizajn, hudba, literatúra a publicistika. V posledných dvoch sekciách už prisľúbili účasť egyptský novinár a fotograf Ahmed Hayman, ktorý zachytil revolúciu spred dvoch rokov, a slovenský básnik Daniel Hevier.

„Spomínané filmy sú limitované skúsenosťami študentov, ale aj možnosťami tvorby na Slovensku. Z hľadiska formálnych vecí ich nemôžeme porovnávať s tvorbou študentov z VŠMU. Je tu iné zázemie, a teda aj iný typ tvorby. Festival organizujeme už sedem rokov, no naše filmy sú neraz omnoho nápaditejšie a inovatívnejšie. Študenti sa púšťajú skôr do komédií, čo nie je celkom bežné. Viac si vyberajú žánrové veci, čo je výrazný odklon od študentskej produkcie v Bratislave alebo v Banskej Bystrici. Napríklad, u nás vznikol zaujímavý zombie horor," hovorí Michal Klembara a pripomína, že súťaž väčšinou vygeneruje úspešné filmy aj na iných festivaloch. Napríklad, film Miroslava Arдона Siedma pečeň a jeho

groteska Sunny day and the beauty si našli svoje publikum aj v Prahe.

Súčasťou festivalu bude aj uvedenie filmov z iných podobných prehliadok. Na festival prisľúbil účasť aj známy český filmár Ondřej Hejna, autor filmu Andělé na kolejkách. „Pre nás je jeho účasť významná v tom, že sa mu podarilo nakrútiť celovečerný film na amatérskej báze, no v kvalite produkcie, aká sa očakáva za profesionálnych podmienok. Je inšpiráciou pre mnohých tvorcov výroby filmu po technologickej i formálnej stránke, ktorí nemusia vždy mať za sebou veľký rozpočet a technologické zázemie," hovorí Klembara.

Občianske združenie Publikum.sk je okrem spomínaných dvoch festivalov aj osnovateľom ďalších aktivít. Napríklad, v marci pripravujú v Synagóge – centre súčasného umenia večer umenia a kultúry PechaKucha Night Trnava vol. 7, cyklus predstavujúci úspešných ľudí pracujúcich v Trnave v oblasti kreatívneho priemyslu s názvom Kreatívny človek, svojich priaznivcov má aj Noc v kine a Improliga. Okrem iného pripravujú napríklad aj projekt Slovak Short Cinema, ktorého úlohou je propagovať slovenský krátky film a jeho autorov v zahraničí. Známi sú viacerými kultúrnymi podujatiami najmä v kine Hviezda, kde pripravujú filmové predstavenia vybočujúce z rámca bežných projekcií.

„V kine Hviezda máme zázemie a chceli by sme tu realizovať projekt Malý Berlín. Chceme, aby Trnava bola centrom živej kultúry, umenia a kreatívneho priemyslu. Plánujeme rozšíriť spoluprácu s viacerými kultúrnymi inštitúciami v meste a prepojiť ich, pretože sa neraz stáva, že každý má svoje vymedzené aktivity, a tie sú izolované. Chceme vytvoriť akýsi strategický rámec rozvoja kultúry v meste. Na koniec marca chystáme verejnú diskusiu o rozvoji kultúry v Trnave. Chceme sa ešte predtým dohodnúť so zástupcami kultúrnych inštitúcií a mesta o forme tejto diskusie, ktorá môže priniesť mnohé nápady i riešenia," hovorí Michal Klembara.

-maju-

Ivan Pavle: V zamení rýb

Galéria Jána Koniarka pripravila na mesiac marec 2013 autorskú výstavu maľby, kresby a plastiky zo súkromných zbierok. Desiatich významných slovenských zberateľov prezentujú dielo Ivana Pavleho z obdobia 1999 – 2012 v priestoroch Kopplovej vily. Výstava V znamení rýb potrvá do 28. marca 2013.

Autor Ivan Pavle je jednou z najvýraznejších osobností strednej maliarskej generácie. Narodil sa 8. 3. 1955 v Galante. Neskôr sa presťahoval s rodičmi do Prievidze. V mladosti ho lákala technika, a tak vyštudoval strednú elektrotechnickú školu, avšak po maturite sa prejavil jeho výrazný talent a nekompromisne dal prednosť samostatnej tvorbe a umeniu. V roku 1975 bol prijatý na Vysokú školu výtvarných umení, do ateliéru monumentálnej maľby (prof. Castiglione a prof. Vychlopen). Školu absolvoval v roku 1981 a odvtedy sa ako výtvarník v slobodnom povolaní zaoberá maľbou, kresbou, grafikou, ale i plastikou.

Za svoju tvorbu bol ocenený mnohými významnými. Zúčastňuje sa tvorivých sympózií (Cagnes-sur-Mér 1989) a výstav doma i v zahraničí. Jeho práce boli prezentované v Poľsku, Nemecku, Holandsku, Rakúsku, Francúzku, Monaku, Taliansku, Thajsku, ale i v USA. Monumentálne i komorné diela sú zastúpené v mnohých galériách i súkromných zbierkach po celom svete.

Tvorbu Ivana Pavleho charakterizuje plodný maliarsky nepokoj a vyhranený rukopis. Záujem o dotyk s najlepšimi dielami minulosti ho priviedol k aplikovaniu zabudnutých techník a receptúr vo vlastných výtvarných postupoch. V jeho mnohopočetnom diele sa spája znalosť tradície ale aj rešpekt k novodobým materiálom.

Autor žije a tvorí v Bratislave. Venuje sa najmä maľbe a kresbe, ale aj sochárskej tvorbe, nábytkovým objektom a sporadicky aj ilustrácii. V Trnave vystavuje po prvý raz.

Tlačová správa GJK

Nahé sú bez kníh všetky národy!

Báseň Proglas je najstaršia a najinšpiratívnejšia slovanská báseň. V jubilejnom roku 1150. výročia príchodu solúnskych bratov na územie Veľkej Moravy vyšla v Literárnom informačnom centre vzácna kniha Proglas. Preklady a básnické interpretácie.

Súčasní slovenskí básnici v nej vzdali hold básni i odkazu vierozvestov Cyrila a Metoda. Okrem prekladov z pera Viliama Turčányho, Ľubomíra Feldeka tu nájdeme básnické reflexie ďalších významných slovenských básnikov: Jána Buzássyho, Jána Zambora, Daniela Heviera, Erika Ondrejčku, Dany Podrackej, Anny Ondrejčkovej, Kataríny Džunkovej, Juraja Kuniaka. Dielko ilustroval Miloš Kopták.

Čitatelia sa budú môcť s touto knihou zoznámiť v Knižnici Juraja Fándlyho v Trnave 21. marca o 17. hodine. Vzácny hosťami budú Daniel Hevier a Erik Ondrejčka. Podujatie sa uskutoční v rámci Týždňa slovenských knižníc a v spolupráci s Literárnym informačným centrom. Návštevníkom bude kniha k dispozícii s výraznou zľavou.

Citujeme zo záverečných slov Miroslavy Vallovej z knihy Proglas. Preklady a básnické interpretácie:

A zrodil sa Proglas. „Lebo sú bez kníh nahé všetky národy.“ Myšlienka prostá a ostrá letí ako elektronicky riadená strela a zapadá presne na svoje miesto v myšliach básnikov. A básnici odpovedajú...

Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave zároveň pozýva záujemcov na prednášku historika a spisovateľa Pavla Dvořáka Príchod Cyrila a Metoda na Veľkú Moravu, ktorá sa uskutoční v čítarni 20. marca o 17. hodine.

B. Jakubáčová, KJF v Trnave

Koncert pre Johna Dopyeru k dvom jubileám

Hold vynálezcovi dobra prídu do Trnavy vzdať najznámejší slovenskí hráči z country a bluesovej scény i americký spevák Willie Jones

Rok 2013 by sa dal nazvať aj rokom Jána / Johna Dopyeru, slovenského vynálezcu, ktorý v 20. rokoch minulého storočia skonštruoval v USA prvú rezofonickú gitaru na svete a následne aj jej slávny drevený model so slovenským názvom – dobro. 3. januára uplynulo už 25 rokov od jeho smrti a 6. júla si zasa pripomenieme 120. výročie jeho narodenia.

Pamiatku rodáka zo Stráží na Záhorí, ktorý vyrastal v Dolnej Krupej a roku 2003 mu Mesto Trnava udelilo Čestné občianstvo in memoriam, si ožijeme

Koncerte pre Johna Dopyeru. Uskutoční sa v piatok 22. marca v trnavskom Motobare, kde podobne ako za starých čias Dobrofestu, v ten večer znova zaznie jedinečný zvuk rezofonických gitár. Hold ich vynálezcovi prídu vzdať najznámejší slovenskí hráči z country a bluesovej scény i americký spevák Willie Jones (na fotografii, Dobrofest – Trnava 2003). V priebehu večera návštevníkov koncertu svojou hudbou potešia: Willie Jones Band (USA/SK), Henrich Novák & Friends, Peter Szabadoš a Michal Barok, Milan Benkovič Projekt a Ľuboš Beňa & Bonzo Radványi.

- P.R., foto: eu -

Tóny hudobnej jari sa rozvinú v sále Marianum

Tradičný cyklus koncertov, ktorý Trnavčania poznali pod názvom Trnavská hudobná jar, mení v týchto dňoch svoj názov, zameranie aj filozofiu. Nejde však o však pretrhnutie tradície, ale naopak, o nadviazanie na trnavskú hudobnú tradíciu s hlbšími historickými koreňmi. Koncerty sa budú konať v historickej sále Marianum v arcibiskupskom úrade, ktorá má v hudobnej histórii Trnavy dôležité miesto.

V tejto sále, ktorá je súčasťou bývalých univerzitných budov, sa aj v minulosti uskutočňovali koncerty a hudobné premiéry diel významných skladateľov, napríklad M. Schneidera Trnavského a Zoltána Kodalya.

Podľa slov autora projektu Stanislava Šurina cieľom organizátorov – Bachovej spoločnosti na Slovensku a Správy kultúrnych a športových zariadení v Trnave je prinavrátiť sále jej pôvodný charakter a prostredníctvom koncertov ju opäť sprístupniť verejnosti. Projekt má ambíciu vytvoriť zo sály Marianum stánok hudobného života v Trnave, akúsi malú trnavskú redutu, koncentrovať v nej hudobné aktivity a umožniť tak formovanie trnavského hudobného publika.

Sála Marianum musela prežiť aj neslávne obdobie. V roku 1950 budovy terajšieho arcibiskupského úradu zabavila štátna moc a vyhnala rehoľníkov. Sálu až do začiatku 90. rokov využívala armáda. V roku 2007 však Arcibiskupský úrad sálu zreštauroval a Marianum sa stalo nositeľom titulu Pamiatka roka 2007. V júni 2012 zakúpil arcibiskupský úrad do sály značkové koncertné krídlo Boesendorfer, ktoré je spolu s akustikou sály zárukou krásneho zvuku a jedinečného vyznenia klavírných koncertov.

Jarný koncertný cyklus sa začína v pondelok 25. marca. Je to začiatok veľkého týždňa, preto aj program koncertu bude zostavený zo skladieb na pôstne pašiové texty. Špičkový ansámbl Solamente naturali zahrá pod vedením zakladateľa telesa, skvelého huslistu Milosa Valenta na dobových nástrojoch árie z pašii najslávnejších skladateľov vrcholného baroka – Johanna Sebastiana Bacha, Georga Fridricha Händla a Georga Philippa Telemanna. Solamente naturali, čo v preklade znamená Iba prirodzene, združuje profesionálnych muzikantov zo Slovenska a Budapešti, ktorých cieľom je hrať tzv. starú hudbu na dobových nástrojoch a s ohľadom na dobové štýlové interpretačné pravidlá, aby znela prirodzene ako v dobe svojho vzniku.

V nasledujúcich koncertoch bude mať hlavné slovo vyššie spomínané vynikajúce koncertné krídlo Boesendorfer. Večer 25. apríla bude patriť dvom vynikajúcim umelkyniam, klaviristke Zuzane Biščakovej a speváčke Jane Pastorkovej, ktoré nám sprostredkujú hudbu 20. a 21. storočia. „Dramaturgickým cieľom bol výber skladieb, ktoré sú hudobným charakterom blízke hlbokému citovému zážitku či dojmu. Preto by tento koncert mohol mať podtitul Hudobné impresie,“ doplnia Stanislav Šurin.

Koncertne sídlo Marianum vo štvrtok 23. mája „sfarbí“ do nevsedných zvukových odtieňov popredia slovenská koncertná klaviristka Jordanka Palovičová. Na jej recitáli zaznejú skladby D. Scarlattiho, W. A. Mozarta, F. Chopina, J. Cikkera a Ilju Zeljenku. Mimoriadne efektnú záverečnú skladbu koncertu z jeho skladateľskej dielne, ktorú autor venoval Jordanke, zahrá umelkyňa paralelne na klavíri aj na bicích nástrojoch – bongách.

-red-

Majstrovstvá SR 2013 v štandarde na výbornú

Iba Klub tanečného športu Tyrnavia zastupoval Trnavu v domácom prostredí a jeho páry predviedli v národnom šampionáte výbornú úroveň.

Tanečný šport patrí k Trnave už neodmysliteľne. Potvrdili to aj majstrovstvá Slovenska 2013 v štandardných tancoch. Do ich zorganizovania sa pustili tri subjekty: Klub tanečného športu Tyrnavia (vedie ho Dušan Spišiak), Karloveské tanečné centrum (Miroslav Balún) a TK Uni-Dance Bratislava (Petr Horáček).

Usporiadateľom sa prihlásilo 139 párov. Niektoré si trúfli na dva štarty. Umenie súťažiacich posudzovali arbitri z poltuctu krajín: Anglicka, Lotyšska, Poľska, Ruska, Talianska a SR. Vyhlasovateľ jednej z najprestížnejších prehliadok celej sezóny, Slovenský zväz tanečného športu, nominoval troch rozhodcov z Bratislavy, dvoch z Košíc, po jednom z Popradu, Trenčína a Žiaru nad Hronom.

Priaznivcov pozval graficky nápaditý plagát. Solídne zaplnené hľadisko sledovalo výborne pripravené podujatie. Pozostávalo zo šiestich dielov podľa veku. Festival krásy a elegancie vyvrcholil večernou gala šou. Jedinečný zážitok umocnili premiérovu nainštalované svetelné efekty a veľkoplošná obrazovka. Neobídme ani kvalitné ozvučenie či citlivý výber hudby.

Hlavné slovo vo večernom pásme patrilo semifinálovým a finálovým rozuzleniam celodenných častí. Medzi tridsiatimi piatimi dospelými párami získali tretí titul za sebou bratislavskí favoriti David Schavel – Barbara Bilkovičová (TK Uni-Dance). Úspešní reprezentanti SR po hetriku ohlásili pred trnavskými divákmi súťažnú rozlúčku s parketom.

Z domácich klubov sa predstavil iba KTŠ Tyrnavia. Jeho najznámejší tanečníci, Dušan Lamoš-Feré s priateľkou Lenkou Lopašovskou, skončili na šiestej pozícii. „Do finále národného šampionátu sa Dušan a Lenka pretancovali prvý raz počas spoločnej kariéry,“ uviedla Dagmar Spišiaková. Postup do finálovej skupiny bol pre Dušana akiste pekným darčekom k narodeninám. Neobídme ani štrnásty post Adama Brešfanského s Laurou Belicovou.

Farby agilnej Tyrnavie, ktorú od samého zrodu v deväťdesiatom prvom vedú manželia Spišiakovci, zastupovali aj viaceré svieže výhonky. Medzi juniormi si strieborný stupienok jednotkárov vyárendoval tandem Matúš Majzel s Patríciou Piešťanskou. Na 19. – 20. miesto zaradil rozhodcovský zbor Mariána Dorušinca s Paulínou Belavou, debutujúcich v M-SR. Iná juniorská kategória, podľa veku súťažiacich označená ako dvojka, mala na ôsmej priečke Libora Benedikoviča s Lenkou Bachoríkovou, kým novozaložený pár Radovan Kurinec – Sabína Nováková sa rozdelil so súpermi o 14. – 15. kolónku.

Ich starší kluboví kolegovia figurovali vo výsledkovej listine mládežníckej previerky: Daniel Kecskeméti s Eliškou Lenčesovou na štvrté a Štefan Pintér s Paulínou Gašparíkovou na deviatej pozícii. Obe dvojice to ešte skúsili v konkurencii do 21 rokov. Skôr menovaní tanečníci siahli na bronzové ocenenie a ďalší adepti z Tyrnavie obsadili siedmy post.

Popri rozhodujúcich súbojoch o majstrovské medaily zaujala žičlivé trnavské publikum najmä exhibičná kompozícia Radima Přádka s Kateřinou Kolmanovou, majstrov Európy a bronzových medailistov z profesionálnych MS 2011 v USA (organizácia WDSF). Záver sympatickej večernej nádielky v trnavskej mestskej hale vyplnili otvorené majstrovstvá SR šestnásťčlenných miešaných formácií. Stali sa korisťou Interklubu Bratislava, striebro pripadlo TC Košice a bronz Starletu Brno.

Jaroslav LIESKOVSKÝ

Trnava privíta jar aj v maratónkach

Polhodinovému behu na ovále bude predchádzať cestná desiatka s čestným štartérom Vladimírom Remekom, prvým československým a európskym kozmonautom.

Zima sa azda vybláznila dosýta. Najvyšší čas. Nové ročné obdobie totiž hodlajú privítať v bežeckej Trnave už tradične. Tridsaťminútovým krúžením po conipurovom ovále Mestského atletického štadióna Ľubomíra Hajmássyho.

Stane sa tak v stredu 20. marca. Široká rodina ctiteľov kondičného behu príde dvadsiaty tretí raz na podujatie pod názvom Víťanie jari v maratónkach. Hlavné pole sa dá do pohybu o sedemnástej hodine. Na záver masového popoludnia čaká jeho absolventov tradičná pretekárska tombola.

Samozrejme, popri vyznávačoch džogingu zaznačí usporiadateľský štáb do účastníckej listiny i atlétov. Jeden z nich, Ondrej Puškár v drese Slávie Trnava, prepísal naostatok rekordný záznam. Počas polhodiny nabehal v 63-člennom pelotóne úctyhodných 9,4 km. Pred ním, ešte pri 8. ročníku v marci 1998, absolvoval najviac metrov Martin Horský. Vytrvalec bratislavskej Slávie UK mal vtedy v kolónke 8 910 metrov. Zo žien a dievčat vlani potešil piedestál Barboru Šaštinskú (Športové gymnázium Jozefa Herdu Trnava, 6 950 m). Spomedzi štyridsiatnikov uviedli rozhodcovia najdlhší úsek Petrovi Portášikovi (AŠK Grafobal Skalica, 8,1 km).

Tiež teraz sa naskytne najskôr príležitosť mladým talentom. Od 16.00 h pobežia 12 minút. Pred rokom sa najviac darilo vidieckym dievčatám a chlapcom. V 36-člennej listine získali prvenstvá: mladšia žiačka Simona Šimorová (za výkon 2 550), mladší žiak Patrik Danek (2 630), staršia žiačka Zuzana Karabová (všetci AK Bojnicky, 2 930) a starší žiak Marek Jankovič (Cífer, 3 337).

Skôr, ako nadíde podvečer s možnosťou otestovať sa v tomto masovom behu, dostanú Trnavčania šancu odskočiť si do neďalekého Majcichova. Tamojší cestný beh na 10 km v uliciach obce privítal vlani rekordný počet, celkovo 241 mužov, žien, juniorov a junioriek. Ani vtedy nenašiel starší z trnavských bratov Puškárovcov premožiteľa. Odmenou mu bola víťazná trofej. Dvojnásobný majster Slovenska 2012 ju

prevzal z rúk jej darcu, poslanca Európskeho parlamentu Vladimíra Remeka. „Je to pre mňa veľká pocta,“ neskrýval pocity úspešný Trnavčan, viacnásobný reprezentant SR. Tieto preteky vyhral Ondrej prvý raz.

Mimochodom, prvý československý (aj európsky) kozmonaut prisľúbil návštevu i teraz. Atmosféra bežeckého dňa na jeho počesť má byť ešte slávnostnejšia. Ved' náš hrdina kozmu si s hviezdami potykal pred tridsiatimi piatimi rokmi, z Bajkonuru sa dostal do vesmíru 2. marca 1978. Bezváhový stav okúsil V. Remek ako 87. občan celej planéty. Na orbite pobudol 7 dní, 22 hodín a 17 minút. Pred ním spoznali podobný pocit iba občania ZSSR a USA.

Na počesť bývalého atléta Slavoja Čáslav mala v predjarí 1979 celoštátnu premiéru spomínaná M-10.

Kvôli niekoľkým prestávkam sa teraz pobeží 23. edícia. Z nášho starobylého mesta, podľa predbežných prihlášok, vycestuje na Remekovu desiatku početná skupina výkonnostných i rekreačných športovcov. Spred trnavskej železničnej stanice odíde mimoriadny autobus v nedeľu 3. marca o pol jedenástej. Štart hlavného pelotónu bude na pravé poludnie. Bežcov po pretekoch bezplatne prepraví aj späť, do Trnavy.

Jaroslav LIESKOVSKÝ

Veľká cena Trnavy 2013 v polovici marca

Dvadsaťšesť disciplín medzinárodného plaveckého festivalu v krytom 25-metrovom bazéne na Ulici Jána Bottu pozve pretekárov aj priaznivcov 39. raz.

Plavecký oddiel vo vtedajšej Telovýchovnej jednote Vysoké školy, patriacej pod krídla Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského v Trnave, uzrel svetlo sveta cez prvý októbrový deň 1968. Tejto jesene teda uplynie od historického okamihu štyridsaťpäť rokov. Blížiace sa športové jubileum navodí oslavnú atmosféru už teraz, v polovici marca.

Mokrý festival v krytej dvadsaťpäťke na Prednádraží za tie roky získal grády. A pritom spočiatku išlo o nevelkú akciu. Na svet jej pomohol popredný plavecký expert Ladislav Hlavatý, predtým prvotrigový hádzanár Trnavy a neskôr držiteľ Výročnej trofeje Medzinárodného olympijského výboru (2000). Podujatie založil vedno s oddielovým kolegom Mikulášom Lihánom. Pri premiérovom ročníku sa stroj času ocitol na méte 1974.

„Veľká cena Trnavy je považovaná za najvýznamnejšie preteky v 25-metrovom bazéne na Slovensku. Tento rok predpokladáme príchod približne piatich stoviek štartujúcich zo štyridsiatich oddielov. Spoza hraníc máme prisľúbenú účasť popredných plavcov z Česka, Maďarska, Poľska a zo Slovinska. V prípade reprezentantov jednotlivých krajín by malo ísť o vhodný test výkonnosti pred ich vrcholom tohtoročnej sezóny, majstrovstvami sveta v Španielsku. Doteraz bolo prekonaných v Trnave niekoľko národných rekordov. Privítame, ak do čestnej galérie pribudnú teraz podobné zápisy,“ uviedol Rastislav Hlavatý, syn spoluzakladateľa pretekov.

Čitateľov nášho mesačníka akiste zaujíma itinerár dvojdnovej parády. Prví súťažiaci skočia do vody 16. marca o pol desiatej. Poctou Jozefovi Stankovi, nezabudnuteľnému služobníkovi trnavského plávania, bude v sobotu predpoludním znakárska dvojstovka mužov. V prípade memorálu pôjde o piatu zo siedmich disciplín otváracieho poldňa. Druhá polovica sobotnej časti príde na rad od šestnástej hodiny. Diváci sa môžu tešiť v desaťdielnej ponuke najmä na hlavné zápolenia celého víkendového sviatku, 200 metrov motýlikom. Delfín sa považuje vôbec za najťažší spôsob plávania. Od roku 1954 predstavuje samostatný a zároveň najmladší štýl. Lanské prvenstvá si z trnavskej vody vylovili slovenskí pretekári, Adam Strieborný (Vital Bratislava) a Zuzana Mimovičová (ŠKP Košice). V nedeľu od 9.30 h dostane priestor záverečných deväť konfrontácií.

„Plavecký klub STU Trnava má aktuálne sedemdesiat plavcov. Vlni nám pribudlo do oddielovej vitríny 45 zlatých, 40 strieborných a 47 bronzových medailí z národných šampionátov. Rovnako sa tešíme z 3. miesta v Slovenskom pohári. Tieto výsledky sme dosiahli aj vďaka podpore zo strany vedenia Materiálovotechnologickej fakulty STU a Športového gymnázia Jozefa Herdu v Trnave,“ pokračoval R. Hlavatý. Najviac cenných kovov nazbierali juniorskí reprezentanti SR Barbora Križanová, Juraj Klátik, Barbara Bartovičová a Tomáš Púchly. Budú našimi najhorúcejšími železkami aj vo Veľkej cene Trnavy 2013. Tento rok ich pripravujeme na vrcholné štarty juniorskej kategórie, majstrovstvá sveta v emiráte Dubaj a majstrovstvá Európy v Poľsku. Obísť nemožno ani Európsky olympijský festival mládeže v Holandsku.

Program 39. trnavského mítingu už tradične spestria súboje žiackych talentov. Z usporiadajúceho klubu sa v rámcových zápoleniach predstaví aj najlepšia dvojica, Natália Macková a Barbora Tomanová.

„Tiež prostredníctvom Noviniek z radnice pozývam do hľadiska krytej plavárne MTF STU na Ulici Jána Bottu všetkých priaznivcov tohto obľúbeného olympijského športu,“ dodal R. Hlavatý.

Jaroslav LIESKOVSKÝ

Predčasne zlomené krídla „bílého andela“

Spomienka na trnavského prvoligového futbalistu Petra Valentoviča, dvojnásobného majstra ČSSR, ktorý zomrel 10. marca 1973 vo veku 24 rokov.

Na prelome šesťdesiatych a sedemdesiatych rokov pobláznili spartakovci ziskom piatich titulov futbalovú Trnavu. Tiež pričinením Petra Valentoviča (16. 4. 1948 – 10. 3. 1973), známeho pod prezývkou Facchetti. Zdedil ju po svojom futbalovom vzore, ľavom obrancovi a dlhoročnom kapitánovi talianskej reprezentácie.

Autor tohto príspevku, v tom čase poslucháč tamojšej PdF UK, si živo spomína, ako spolužiačky z vysokoškolského internátu na Prednádraží sa išli pobláznit za fešným chalanom, členom majstrovskej futbalovej družiny Spartaka. Pohodový, kamarátsky Peťo patrilo do kádra, ktorý priniesol malému Rímu dva československé primáty vo vtedajšej najvyššej súťaži. V dvadsiatich dvoch prvoligových dueloch sa Valentovičovi podarilo tri razy napnúť súperovu sieť. A pritom v zadných radoch nemal strieľanie gólov v popise práce. Do najvýznamnejších európskych pohárov nastúpil štyri razy. Viac už nestihol. Zabránila mu v tom zákerná choroba, hoci Toni-báči Malatinský a ďalší tréneri „bílých andelov“ s ním počítali na stopérskom poste. Sem plánovali zabudovať urasteného Valentoviča po odchode piliera obrannej formácie, tridsiatnika Stanislava Jarábka, do Vítkovic.

Medzi starších spoluhráčov Peťa Valentoviča patrilo Josef Geryk, čerstvý sedemdesiatnik z lanského októbra. Podľa jeho oprášených zážitkov, obaja sa podpísali pod zisk federálnych titulov v sezónach 1970/71 a 1971/72. Spolu sa však stretli v kolektíve Spartaka už v ročníku 1969/70, keď Trnava skončila v lige druhá za Slovanom.

Počas krátkej športovej dráhy skúsil Valentovič aj atmosféru Pohára veľtrhových miest 1970/71. Pepo Geryk: „Vtedy veľmi populárnu medzinárodnú súťaž sme mohli hrať vďaka Tradičnému trnavskému jarmoku. Práve ten posunul naše mesto medzi veľtrhové metropoly. V prvom kole sme doma pokorili nebezpečný Olympique Marseille 2:0 a Peťo po polhodine nahradil v obrane zraneného Bélu Varadina. Ja som zasa nastúpil v odvete pred 42-tisícovou kulisou. Pripomeniem, že Francúzi v riadnom hracom čase zlikvidovali náš dvojitý náskok z Trnavy, no o postupe Spartaka rozhodli pokutové kopy. Po nich sa spustilo na ihrisku aj v jeho okolí neskutočné pozápasové peklo. Polícia mala do hlboké noci plné ruky práce.“

Ďalším pohárovým súperom Trnavčanov bola Hertha BSC Berlín (0:1, 3:1). Geryk chytil vonku pred tridsiatimi tisími divákov. Valentovič tam vymenil Vlada Hagaru.

Až v 3. kole neuspeli spartakovci proti súperovi z nemeckého Kolína nad Rýnom, Trnava prehrala 0:1 a 0:3. Obe stretnutia odchytil Púchly a Valentovič striedal (doma Masrnu, vonku Hrušeckého).

„Spolu sme vyrastali v trnavskej štvrti Špíglsál,“ pripomenie Alojz Fandel, ďalšia stálica majstrovského celku z malého Ríma. Akiste aj preto patril „Lujdzi“ do Valentovičovho okruhu najlepších futbalových kamarátov. Tiež sa vedno dostali v sedemdesiatom roku do Huckovej 18-člennej nominácie za veľkú mláku. Trnavskí futbaloví vyslanci vtedy prebrázdili krížom-krážom štyri krajiny – Mexiko, Peru, Kolumbiu a Venezuelu. Z deviatich zápasov odohrali päť proti reprezentačným výberom.

Il Silenzio znelo na trnavskom cintoríne neobyčajne trúchlivo. Známa hymnická melódia spartakovcov odprevadila Peťa do futbalového neba v marci 1973, teda pred štyridsiatimi rokmi. Nemal ani dvadsaťpäť. Príliš mladý pre smrť.

Neskorší Memoriál Petra Valentoviča, žiacky turnaj v halovom futbale, býval našou spomienkou na mimoriadne talentovaného športovca. Mamička a sestra pravidelne chodili dekorovať jednotlivé družstvá. Vedno s jeho spoluhráčmi z nezabudnuteľnej majstrovskej party sa prihovárame za oprášenie tohto futbalového podujatia pre mladých.

Jaroslav LIESKOVSKÝ

Hrajte kráľovskú hru s Novinkami z radnice

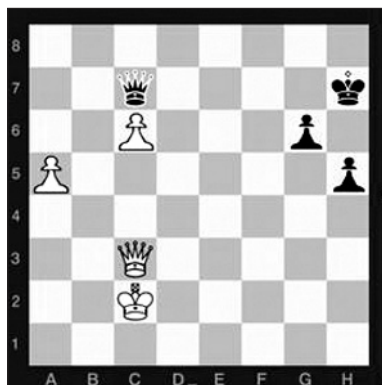
Záver šachovej partie: Lanč – Bjuhr, XXI. MS v korešpondenčnom šachu (2005 – 2008). Biely vyhrá (4 – 4)

V Trnave býva viacero šachistov, ktorí sa môžu pochváliť medzinárodným šachovým titulom. Jedným z nich je šachový veľmajster Alois Lanč. Narodil sa v roku 1948 a 18. februára oslávil svoje 65. narodeniny. Patrí k slovenskej extratriade v korešpondenčnom šachu, k 1. 1. 2013 mal 2 464 Elo bodov a v rebríčku slovenských aktívnych korešpondenčných šachistov je na 19. mieste. Dokonca hral aj vo finále XXI. Majstrovstiev sveta, ktoré sa hralo e-mailom a trvalo takmer tri roky od 1. augusta 2005 do 11. mája 2008, kam sa prebojoval z turnaja kandidátov XX. Majstrovstiev sveta, kde obsadil 5. miesto.

Začínal ako praktický hráč a ako tridsaťročný dosiahol titul medzinárodného majstra. Od roku 1983 hrával za Lokomotívu Trnava, ale aj za Slovakofarmu Hlohovec. Bol pravidelným účastníkom medzinárodných šachových turnajov Tirnavia. Zúčastnil sa aj posledného 13. ročníka Memoriálu Richarda Rétiho. Popri praktickom šachu začal hrať aj korešpondenčne, a tiež medzinárodne. V spomínanom finále XXI. MS obsadil 4. miesto so ziskom 8 bodov spomedzi pätnástich finalistov, keď zaostal za víťazom (majstrom sveta) o dva body. Bol historicky už tretím zástupcom Slovenska vo finále MS. Bol členom družstva, ktoré získalo v r. 2011 na VII. ME zlatú medailu, keď hral na prvej šachovnici.

Pri hre si stratégiu šachovej partie určuje sám, ale v taktike šachu si necháva jednotlivé varianty prepočítať pre kontrolu aj s pomocou počítača. Efektívnosť činnosti šachistu sa takýmto spôsobom zvyšuje, keď uvažujeme, že mozgové bunky človeka podliehajú rôznym vplyvom okolia a aj jeho zdravotnému stavu, únave, udalostiam v rodine, zamestnaní a pod. Nechávame čitateľom na domácu analýzu, ako biely (Lanč) ďalej pokračoval počnúc 75. ťahom? ...Biely ťahá a vyhrá.

Riešenie skladby č. 11 (Kollárik): 1. - Vxg3+ (1.- c4 2. Vf5 Vxf5 3.Dxf5 Vxg3+

4.Jxg3 Dxg3+ 5.Kf1 Dg2+ 6.Ke1 Dg3+ 7.Df2 Dxf2+ 8.Kxf2 Kg8 9.Vg4+ + -) 2.Jxg3 (2.Kh2? Vg1+ 3.Kh3 Vh1+ 4.Jh2 Dxh2+ 5.Vxh2 Sg2+ 6.Kh4 Vxh2+ 7.Dh3 Vxh3 mat) Vxg3+ 3.Kf1! (3.Kh2? Vg2+ 4.Kh3(h1) Dh2 mat; 3.Dxg3? De1+ 4.Vf1 Dxg3 mat; 4.Kh2 Dh1 mat) cxd4 (3. - Vxd3 4.Vg4! Dxb2 5.Vf8+ Sg8 6.Vgxg8 (Vfxh8) mat) 4.Sxd4 Vxd3 5.Sxe5+ Kg8 6.cxd3 a biely vyhrá.

2. - De1+ 3.Df1! (3.Vf1? Dxg3+ 4.Dxg3 Vxg3+ 5.Kf2 Vg2+ 6.Ke3 cxd4+ 7.Sxd4+ Kg8 =; 3.Kh2? Dxf2+ 4.Kh3 Dg2+ 5.Kh4 Dh2 mat) Vxg3+ 4.Kh2 Dxf1 5.Vg4+ Vc3 6.Sxc3 mat. GK

OZNAMY

Ďakujeme všetkým, ktorí prispeli k úspešnému priebehu 18. reprezentačného plesu Mesta Trnavy a zároveň podporili jeho charitatívnu myšlienku.

- JUPET Juraj Krištofík
- Prova Slovakia, spol. s r. o.
- Respect Slovakia, s. r. o.
- CS, s. r. o.
- .A.S.A. Trnava, spol. s r. o.
- Wofis
- Trnavská teplárenská, a. s.
- CORA GEO, s. r. o.
- RIGSTAV, spol. s r. o.
- Slovenská autobusová doprava, a. s.
- Československá obchodná banka, a. s.
- Olymp Health Club
- SIEMENS, s. r. o.
- PCA Slovakia, s. r. o.
- Orange Slovensko, a. s.
- OLYMPIC CASINO SLOVAKIA, s. r. o.
- JUDr. Renáta Zmajkovičová, podpredsedníčka NR SR
- ŽOS Trnava, a. s.
- Oblastná organizácia cestovného ruchu Trnava Tourism
- Samsung Display Slovakia, s. r. o.
- Trnavský samosprávny kraj
- Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
- Coop Jednota Trnava, spotrebiteľské združenie
- Víno DIOUS, s. r. o.

POZVÁNKY

GALÉRIA JÁNA KONIARKA

■ Ivan Pavle: V ZNAMENÍ RYBY

Výber zo súkromných zbierok, autorský výber malieb, kresieb a plastík, do 28. 3. 2013

STÁLE EXPOZÍCIE

■ **JÁN KONIAREK** (1878 – 1952), zakladateľ moderného slovenského sochárstva – stála expozícia sochárskej tvorby

■ **KLENOTY DOMOVA** - slovenské klasické umenie 20. storočia

■ **GALÉRIA PORTRÉTOV** – výber diel z kolekcie portrétneho žánru reprezentujúce vývoj portrétneho maliarstva od konca 18.storočia po súčasnosť zo zbierok GJK

AKCIE / AKTIVITY

■ PechaKucha Night vol. 7

6. marca o 19.30 h

v Synagóge – centre súčasného umenia

KNIŽNICA JURAJA FÁNDLYHO

■ **1. marca o 15.00 h v oddelení pre deti S ABECEDOU DO SVETA** – piatková súťaž pre deti

ZAŽEŇ NUDU SPOLU S NAMI – ZÁBAVNÝMI SÚŤAŽAMI!

Päť náučno-zábavných podujatí pre deti do 15 rokov na spestrenie jarných prázdnin. Začiatok vždy o 10.00 h v oddelení pre deti

■ 4. 3. Spoznaj hravo, smelo, svoje telo

■ 5. 3. Vedomostný miliónár

■ 6. 3. S abecedou do sveta

■ 7. 3. Hádaj s nami

■ 8. 3. Tri otázky pre teba

■ 15. marca v oddelení pre deti

DEŇ ĽUDOVEJ ROZPRÁVKY – Aktivity na počesť narodenia slovenského rozprávkaru Pavla Dobšinského

10.00 – literárna hodina

15.00 – súťaž Kto je kto v Dobšinského rozprávkach

■ TÝŽDEŇ SLOVENSKÝCH KNIŽNÍC

14. ročník celoslovenského podujatia

18. – 24. marca 2013

Podujatia pre dospelých:

■ **18. marca o 11.00 h v čítárni**

POKUŠENIE – Beseda so súčasným slovenským spisovateľom Petrom Holkom. Stretnutie je určené pre študentov stredných škôl a gymnázií. Druhé stretnutie sa uskutoční o 14.00 h v Ústave pre výkon trestu odňatia slobody v Hrnčiarovciach nad Parnou

■ **19. marca o 17.00 h v čítárni**

PÁNI HUMORISTI PREVAŽNE VÁŽNE

Talkshow o humore aj o inom s Ladislavom Szalayom a Tomášom Janovicom, čestným prezidentom klubu humoristov. Moderuje Mikuláš Jarábek, hudba: Marián Makar Mrva a Karol Bodorik

■ **20. marca o 17.00 h v čítárni**

PRÍCHOD CYRILA A METODA NA VEĽKÚ MORAVU

Prednáša historik, spisovateľ, vydavateľ Pavel Dvořák. Súčasťou bude i predaj kníh so zľavou

■ **21. marca o 17.00 h v čítárni**

PROGLAS. PREKLADY A BÁSNICKÉ INTERPRETÁCIE

Prezentácia knižnej novinky za účasti Daniela Heviera a Erika Ondrejčíku. V spolupráci s Literárnym informačným centrom. Súčasťou bude predaj kníh a autogramiáda

■ **22. marca o 17.00 h v čítárni**

AUTORSKÉ PROFILY II.

Stretnutie zostavovateľov a autorov trnavského regiónu. V spolupráci s Hnutím kresťanských pedagógov Slovenska v rámci cyklu Trnavské kontexty

Podujatia pre deti:

■ **18. marca o 10.00 h v oddelení pre deti 12.00 h v pobočke Tulipán**

ČĽUPKO MEDZI DEŤMI – Stretnutie detí so spisovateľkou Svetlanou Majchrákovou

■ **19. marca o 10.00 h v oddelení pre deti VERŠOVANKY** – Stretnutie detí so spisovateľkou Oľgou Štefaničkovou-Kohútikovou

■ **GIUSEPPE VERDI (1813 – 1901)**

19. marca o 13.50 h, 21. marca o 13.50 h v hudobnom oddelení na Ul. M. Schneidera Trnavského: Hudobno-slovné pásmo pri príležitosti 200. výročia narodenia hudobného skladateľa

■ **19. marca o 14.00 h v oddelení pre deti HOLLÉHO PAMÄTNÍK** – Školské kolo recitačnej súťaže Spojenej školy na Spojnej ulici v Trnave

■ **20. marca o 11.00 h v oddelení pre deti SKLENENÁ ČRIEVIČKA** – Stretnutie so spisovateľkou Danicou Pauličkovou

■ **20. marca o 15.00 h v oddelení pre deti KNIHA NA ZNÁMKE** – Krúžok mladých filatelistov predstavuje filatelistu Jána Mičku

■ **22. marca o 10.00 h v oddelení pre deti MALÍČKÍ A MAMIČKY RECITUJÚ BÁSNÍČKY** – Stretnutie so spisovateľkou Evou Kopúňkovou

■ **22. marca o 15.00 h v oddelení pre deti VEĽKÁ NOC PRICHÁDZA** – Tvorivá dielňa pre šikovné deti

Sprievodné akcie

Týždňa slovenských knižníc:

■ **LITERÁRNY SALÓN TRNAVA 2013** – vyhlásenie celoslovenskej súťaže vo vlastnej tvorbe mládeže a dospelých

■ **KRÁĽ DETSKÝCH ČITATEĽOV** –

vyhlásenie súťaže o titul Kráľ čitateľov

■ **NAŠLI SME VÁS** – oceňovanie víťazov fotosúťaže na tému čítania a vernisáž výstavy

■ **AMNESTIA** na pokuty pre zábudlivcov

■ **JAZYKOVÝ KVET 2013** –

krajské semifinále celoslovenskej postupovej súťaže v prednese poézie, prózy a drámy v cudzích jazykoch pre deti a mládež od 4 do 19 rokov – neverejná súťaž 21. marca 2013

■ **26. marca o 14.00 h v čítárni**

O NÁDEJI – Stretnutie s novinárkou, blogerkou Janou Shemesh, autorkou knihy Smrť si neškrtne (Dva roky s rakovinou). V spolupráci s vyd. Ikar a Trnavským osvetovým strediskom

DIVADLO JÁNA PALÁRIKA

www.djp.sk

■ **1. piatok 10.00 J. B. P. Molière:**

MEŠTIAK ŠĽAHTICOM – ver. generálka

■ **19.00 J. B. P. Molière:**

MEŠTIAK ŠĽAHTICOM – predpremiéra

■ **2. sobota 19.00 J. B. P. Molière:**

MEŠTIAK ŠĽAHTICOM –PREMIÉRA

■ **5. utorok 19.00 TRI LETUŠKY V PARÍŽI**

■ **6. streda 10.00 TRAJA TUČNIACI**

■ **7. štvrtok 19.00 KOREPETÍTOR** –

Divadlo Andreja Bagara, Nitra

■ **8. piatok 19.00 TRI LETUŠKY V PARÍŽI**

- **11. pondelok 10.00 MEŠTIAK ŠLACHTICOM**
- **12. utorok 19.00 KOMÉDIA OMYLOV**
- **13. streda 10.00 KOMÉDIA OMYLOV**
- **19.00 VŠETKO O MUŽOCH**
- **14. štvrtok 10.00 MALÉ PENIAZE**
- **19.00 ZMIERENIE alebo DOBRODRUŽSTVO PRI OBŽINKOCH**
- **15. piatok 19.00 MEŠTIAK ŠLACHTICOM**
- **17. nedeľa 16.00 SOĽ NAD ZLATO** – Divadlo HARRY TEATER Banská Bystrica
- **18. pondelok 10.00 800 MÍĽ PO AMAZONKE**
- **19. utorok 10.00 EUGEN ONEGIN**
- **20. streda 19.00 PRESTUPNÁ STANICA**
- **19.00 MALÉ PENIAZE**
- **22. piatok 10.00 ADELKINA CESTA ZA ŠTASTÍM**
- **19.00 VRÁTILA SA RAZ V NOCI**
- **24. nedeľa 16.00 TRAJA TUČNIACI**
- **25. pondelok 19.00 TRI LETUŠKY V PARÍŽI**
- **26. utorok 19.00 MEŠTIAK ŠLACHTICOM**
- **27. streda 10.00 ZMIERENIE alebo DOBRODRUŽSTVO PRI OBŽINKOCH**

ŠTÚDIO

- **16. sobota 19.00 PARVA ROMA**
- **21. štvrtok 10.00 STAVITELIA BU-DÚCNOTI**

ZÁPADOSLOVENSKÉ MÚZEUM

KLARISKÝ KLÁŠTOR, Múzejné námestie 3

EXPOZÍCIE:

ARCHEOLÓGIA, GOTICKÁ TRNAVA, DEJINY TRNAVY, UMELECKÉ REMESLO V ČÍNE A JAPONSKU, KAMPANOLOGICKÁ EXPOZÍCIA, ORATÓRIUM, ĽUDOVÁ HRNČINA, ĽUDOVÝ ODEV ZÁPADNÉHO SLOVENSKA, PRÍRODA MALÝCH KARPÁT, KRÁSA ZAŠLÝCH ČIAS, ŠTEFAN CYRIL PARRÁK – POCTA KRÁĽOVI ZBERATEĽOV, SAKRÁLNE PAMIATKY

VÝSTAVY:

- **CESTA DO PRAVEKU**
paleontologická výstava zo zbierok od 6. marca 2013
- **TRNAVSKÝ OBJEKTÍV**
súťažná prehliadka neprofesionálnych fotografov
vernisáž 21. marca 2013 o 17.00 h
výstava do 20. mája 2013

■ PETER ČERNUŠÁK – RETROSPEKTÍVA

Autorská výstava
do 15. 3. 2013

■ SPOMIENKA NA EMILA PAULOVICA

výstava k nedožitým 90. narodeninám maliara

do 3. 2. 2013

■ ŽIVOT KLARISIEK V TRNAVE

do 19. 5. 2013

■ TRNAVSKÉ DROBNOSTI

do 30. 4. 2013

■ ZBIERKOVÝ PREDMET MESIACA

Mesiac knihy – výber z historickej knižnice

PODUJATIA

■ ŠKOLA ĽUDOVÝCH REMESIEL

Zdobenie kraslíc a pletenie korbáčov
v sobotu 23. marca o 14.00 h
v klariskom kláštore

■ NEDELE V MÚZEU

Každú nedeľu v klariskom kláštore od
15.00 h prezentácia DVD – na objednanie

DOM HUDBY

M. SCHNEIDERA TRNAVSKÉHO

Ul. M. Schneidera Trnavského 5

EXPOZÍCIE:

PAMÄTNÁ IZBA MIKULÁŠA SCHNEIDERA TRNAVSKÉHO, DEJINY CIRKEVNÉHO HUDOBNÉHO SPOĽKU, DVORANA SLÁVY DOBRA

■ NA VLNÁCH MELÓDIÍ

výstava rádií – do 31. 12. 2013

■ HISTÓRIA POPULÁRNEJ HUDBY V TRNAVE DO ROKU 1989

MÚZEUM KNIŽNEJ KULTÚRY

OLÁHOV SEMINÁR

Námestie sv. Mikuláša 10

EXPOZÍCIA

WILLIAM SCHIFFER – ŽIVOT A DIELO SOCHÁRA A MEDAILÉRA

■ SLOVÁCI, PÍŠTE PO SLOVENSKY!

Výstava k 250. výročiu narodenia
A. Bernoláka

do 31. 12. 2013

■ NÁSILIE A SMŔŤ V MINULOSTI

na tlačiaci z fondu historickej knižnice ZsM
predĺžená do 20. 5. 2013

---

*Západoslovenské múzeum, Galéria Jána Koniar-
ka, Divadlo Jána Palárika a knižnica Juraja Fán-
dlyho sú v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského
samosprávneho kraja*

KALOKAGATIA

■ **19. marca o 9.00 h**

DIVADLO OČAMI DETÍ – súťaž detí ZŠ a osemročných gymnázií v malých javiskových formách, muzikáloch, pantomíme, a p.

■ **14., 15., 18. marca o 11.00 hod. v ZŠ na Spartakovskej**

ORION FLORBAL CUP – súťaž družstiev

■ **18. marca o 13.30 h**

Cestujeme po svete: ČÍNSKE DRAKY – vyhodnotenie výtvarnej súťaže v K – CVČ.

Výstava výtvarných prác potrvá do konca marca

■ **26. marca o 9.00 h**

ROZPRÁVKOVÉ VRETIENKO – okresná súťaž žiakov ZŠ v prednese rozprávky

■ **19. marca o 8.00 h**

v Mestskej športovej hale

VOLEJBAL – Majstrovstvá okresu ZŠ – finále

■ **20. marca o 8.00 h**

ŠACHOVÝ REBRÍČEK stredoškolákov – prvé kolo trojkolovej súťaže o najlepšieho hráča a kolektív

■ **21. marca o 8.00 h**

ŠACHOVÝ REBRÍČEK žiakov ZŠ – prvé kolo trojkolovej súťaže o najlepšieho hráča a kolektív

■ **21. a 26. marca o 10.00 h**

na základných školách

HÁDZANÁ – Majstrovstvá okresu

■ **19. a 21. marca o 10.00 h**

na stredných školách

HÁDZANÁ – Majstrovstvá okresu

■ **24. marca o 14.00 h**

KVETNÁ NEDEĽA – tradičné podujatie pre deti i dospelých, maľovanie vajčiek, pletenie šibákov a rôzne iné techniky z oblasti ľudových remesiel s veľkonočnou tematikou

■ **26. marca o 8.00 h**

v Mestskej športovej hale

VOLEJBAL – Majstrovstvá okresu SŠ – finále

KLUBOVÉ PONUKY v Kalokagatii

Športové a zábavné aktivity pre malých i veľkých, skupiny aj jednotlivcov od pondelku do štvrtka v čase od 9.00 – 12.00 a od 13.00 – 15.00 h

PONUKA NA JARNÉ PRÁZDNINY –

od 4. do 8. marca 2013, bližšie informácie priamo v K – CVČ, tel.32 36 697

MAMA KLUB na Limbovej ulici – pre mamičky s deťmi na MD v pondelok, utorok, štvrtok a piatok od 8.00 do 12.00 a od 15.00 do 18.00 h

TRNAVSKÉ MATERSKÉ CENTRUM

Okružná 20.

tel. č.: 033/ 5341054. 0907 790 046.

www.trnavskemc.sk

■ **1. 3. od 9.00 do 12.00 h**

POHRAJME SA SPOLU – otvorená herňa

■ **4. 3. o 10.00 h**

VESELO S PESNIČKAMI –

náučno-pohybová aktivita

■ **10.30 h ŠIKOVNÉ RÚČKY** –

vyrábame kvietky

■ **5. 3. o 9.00 a 10.00 h**

HUDBNÁ ŠKOLA YAMAHA –

pre deti od 1,5 do 4 r.,

■ **11.00 h Robík** –

pre deti vo veku 4 – 18 mesiacov

■ **15.30 – 18.00 h**

POHRAJME SA SPOLU – otvorená herňa

■ **6. 3. o 9.00 h KURZ NEMČINY** –

pokročilí

■ **10.00 h STARÁME SA O SVOJE ZÚBKY**

náučné stretnutie pre matky s deťmi

■ **17.00 h AKO SA NARODÍ RODINA** kurz komplexnej prípravy na pôrod a dojčenie

■ **8. 3. o 10.00 h NAUČME SA PESNIČKU**

■ **11. 3. o 10.00 h SPIEVANKY** –

hudobné stretnutie pre najmenších

■ **10.30 h RECEPTÁRIK** –

domáci Pribináčik

■ **12. 3. o 9.00 a 10.00 h**

HUDBNÁ ŠKOLA YAMAHA – pre deti

od 1,5 do 4 r., 11.00 h Robík – pre deti vo

veku 4 – 18 mesiacov

■ **15.30 – 18.00 h POHRAJME SA SPOLU**

otvorená herňa

■ **13. 3. o 9.30 a 10.30 h KURZ CVIČENIA NA FITLOPTÁCH** pre matky s deťmi

■ **15. 3. o 10.00 h ĽUDSKÁ PSYCHIKA**

■ **Z POHĽADU VEDY** – prednáška spojená

s diskusiou, hosť PhDr. Peter Szeliga, PhD.

– klinický psychológ

■ **18. 3. od 9.00 do 12.00 h BRIGÁDA**

prosíme mamičky a oteckov o pomoc pri vyčistení a úprave ihriska – potrebné nahlásiť sa vopred, možnosť získania voľných vstupov

■ **19. 3. od 9.00 – 12.00 BRIGÁDA**

na dvore MC – pokračovanie

■ 19. 3. o 9.00 a 10.00 h
HUDOBNÁ ŠKOLA YAMAHA – pre deti od 1,5 do 4 r., 11.00 h Robík – pre deti vo veku 4 – 18 mesiacov

■ 15.30 – 18.00 h POHRAJME SA SPOLU
 otvorená herňa

■ 21. 3. 16.00 h MASÁŽ NA BOĽAVÉ BRUŠKO – prednáška spojená s ukážkou, vedie Mgr. Katarína Mišudíková

■ 22. 3. o 10.00 h STRAVA MAMIČKY A DOJČENIE – mýty v tejto oblasti, zdravé recepty, diskusia – vedie Mgr. Martina Chvoštálová

■ 23. 3. od 9.30 do 12.00 h BLŠIE TRHY
 jarná burza detského a tehotenského ošate-
 nia a detských potrieb

■ 25. 3. o 10.00 h SPIEVANKY – stretnutie pri gitare pre najmenších

■ 10.30 h VSTÚPME DO SVETA ROZPRÁVOK – stretnutie spojené s ukážkou čítania a mini-divadielkom – hostia Bejamina Jakubáčová a Bc. Veronika Chorvatovičová

■ 26. 3. o 9.00 a 10.00 h
HUDOBNÁ ŠKOLA YAMAHA – pre deti od 1,5 do 4 r.,

■ 11.00 h Robík – pre deti vo veku 4 – 18 mesiacov

■ 15.30 – 18.00 h POHRAJME SA SPOLU
 otvorená herňa

■ 29. 3. piatok ZATVORENÉ – sviatok

ŠPORT

■ 16. marca o 9.30 a 16.00 h,
17. marca o 9.30 h v krytom bazéne
MŤF STU na Ulici Jána Bottu

PLÁVANIE – VEĽKÁ CENA TRNAVY, 39. ročník medzinárodných pretekov

■ 20. marca o 17.00 h
na Mestskom atletickom štadióne
A. Hajmássyho

DŽOGING – VÍTANIE JARI V MARATÓNKACH, 23. ročník vytrvalostného behu na 30 minút

KINO HVIEZDA

www.kinohviezda.trnava.sk, www.naoko.sk
 1. – 4. 3. o 17.30 h ■ KRÁĽOVSKÝ VÍKEND
 19.30 h ■ JANIČKO A MARIENKA. LOVCI
 ČARODEJNÍC
 2. – 3. 3. ■ ŠTVORLÍSTOK V SLUŽBÁCH
 KRÁĽA

2. 2.o13.30 a 15.30 h, 3. 2. o 15.30 h

5. 3. FILMOVÝ KLUB

18.00 h ■ FÍGLE (Sztuczki)

20.00 h ■ LÁSKA (Amour / Love)

6. 3. ■ KINOKULT. MECHANICKÝ POMARANČ

7. 3. o 17.30 h ■ Z HRDZE A KOSTI

19.40 h ■ MARTINA A VENUŠA

8. 3. o 19.00 h ■ Záznam koncertu – BO-
 CELLI: LOVE IN PORTOFINO

8. – 10. 3. ■ ŠTVORLÍSTOK V SLUŽBÁCH
 KRÁĽA

8. 3. o 16.30 h, 9. 3. o 15.30 h

9. – 11. 3. ■ Z HRDZE A KOSTI

9. – 10. 3.o 17.30 h, 11. 3. o 19.30 h

■ MARTINA A VENUŠA

9. – 10. 3.o 19.30 h, 11. 3. o 17.30 h

12. 3. FILMOVÝ KLUB

18.00 h ■ OSAMELOST PRVOČISEL

20.00 h ■ KURA NA SLIVKÁCH (Poulet aux
 prunes / Chicken with Plums)

13. 3. ■ WARIOR

14. – 20. 3. ■ SMRTONOSNÁ PASCA

14. 3. o 17.30 a 19.30 h, 15. – 18. 3.

o 19.30 h, 20. 2. o 17.00 h

16. – 17. 3. o 15.30 h ■ CESTA DO AFRIKY

19. 3. FILMOVÝ KLUB

18.00 h ■ SHORTBUS

20.00 h ■ KLIP

20. 3. o 19.00 h ■ IMPROLIGA

21. – 25. 3. ■ DÁVAM TOMU ROK

21. 3. o 17.30 h, 23. 3. o 17.30 h, 25. 3.
 o 19.30 h

21. – 23. 3. o 19.30 h ■ MAMA

22. – 25. 3. ■ KRÚDOVCI

22. 3. o 17.30 h – 2D, 23. 3. o 13.30 h –

2D a 15.30 h 3D, 25. 3. o 17.30 h – 3D

24. 3. o 19.00 h ■ Divadelné predstavenie

7EDEM BEZ ZÁRUKY

26. 3. FILMOVÝ KLUB

18.00 h ■ SESTRA

20.00 h ■ HOLY MOTORS

27. 3. o 17.30 a 19.30 ■ RENIOR

28. 3. – 1. 4. ■ G.I.JOE 2. ODVETA

28. – 30. 3. o 17.30 h, 30. 3. – 1. 4.

o 19.30 h

■ SPRINGS BREAKERS

28. – 30. 3. o 19.30 h, 30. 3. – 1. 4.

o 17.30 h

30. – 31. 3. ■ KRÚDOVCI 3D/2D

30. 3. o 15.30 h 2D, 31. 3. o 13.30 h 2D,

15.30 h 3D

ZMENA PROGRAMU VYHRADENÁ

KALENDÁR KULTÚRNO-SPOLOČENSKÝCH PODUJATÍ V TRNAVE

■ 1. marca o 16.30 h v radničnej kaplnke CYKLISTIKA ČIAS DÁVNO MINULÝCH

Vernisáž výstavy historických bicyklov a fotografií

Kurátor výstavy: Robert Jalovec

Výstava bude otvorená do 28. marca každý utorok a štvrtok od 10.00 do 12.00 h a od 14.00 do 17.00 h

■ 5. marca o 17.00 h v západnom krídle radnice

FotoFrejm 4

Vernisáž výstavy študentov Univerzity sv. Cyrila a Metoda v rámci multimediálneho festivalu Frejm. Desať mladých a perspektívnych fotografov vystavuje svoje najlepšie práce. Viac na www.frejm.sk

Výstava bude otvorená do 26. marca každý utorok a štvrtok od 10.00 do 12.00 h a od 14.00 do 17.00 h

■ 5. marca o 19.00 h v Holiday Inn LENKA FILIPOVÁ

Koncertné turné populárnej speváčky so sláčikovým telesom Brno Spriengs

■ 6. marca o 19.30 h

v Synagóge – centre súčasného umenia PechaKucha Night Trnava vol. 7

Oblúbený večer umenia a kultúry – 14 hostí z Trnavy i z okolia predstavia svoju tvorbu a prácu.

Viac na www.facebook.com/PechaKuchaTT

■ 7. – 28. marca

v západnom krídle radnice

Výstava žiakov súkromnej Základnej umeleckej školy pri ZŠ na Vančurovej ulici
Vernisáž: 14. marca o 18.00 h

■ 12. marca o 20.00 h v ArtKlube KREATÍVNY ČLOVEK: IVAN KASAJ

Druhá časť cyklu o úspešných ľuďoch pracujúcich v Trnave v oblasti kreatívneho priemyslu

■ 13. marca o 17.00 h na Trhovej ulici 2 BYLINKY A ČAJE O PÉCI

Téma: Veselá Veľká noc a zdravé sviatočné jedlá, ktoré nás naučí pripravovať odborníčka na diétetiku MUDr. Renáta Gerová
Organizátori: Kancelária Zdravé mesto Trnava, klub Energy a Liga proti reumatizmu na Slovensku, pobočka Trnava

■ 13. marca o 18.00 h v západnom krídle radnice

Na západnom krídle múzy: JANA ANDEVSKA

Hudobno-slovný večer

Trnavčanka, speváčka a skladateľka Jana Andevska pôsobila v USA, kde sa zúčastnila na nahrávaní albumu Radio Retaliation známej americkej formácie Thievery Corporation. Jej pieseň Beautiful Drug sa stala najpredávanejšou skladbou tohto albumu, ktorý bol neskôr nominovaný na Grammy

■ 13. marca o 19.30 h v kine Hviezda NOCvKINE uvádza: Warrior

Dráma zo športového prostredia s výnimočnými hereckými výkonmi patrí medzi najlepšie filmy roka 2011. Do našich kín sa však nikdy nedostala. Viac informácií: www.facebook.com/NOCvKINE

■ 20. marca o 19.00 h v kine Hviezda IMPROLIGA X

Tradičná súťaž v divadelnej improvizácii. Príďte sa zabaviť alebo skúste aj vy zabávať vrúcne publikum. Je to ľahšie, ako sa môže zdať. Podrobnosti na www.facebook.com/ImproligaVTrnave

■ 20. marca o 19.00 h v Dome kultúry LUCIE BÍLÁ s orchestrom Petra Maláska

Vstupné: 35 eur

■ 22. marca o 19.00 h v Motobare KONCERT PRE JOHNA DOPYERU

Účinkujú: Willie Jones Band (USA), Henrich Novák and Friends, Peter Szabados & Michal Barok, Milan Benkovič Projekt, Ľuboš Beňa & Bonzo Radványi

■ 23. marca o 20.00 h

v Divadelnom štúdiu DISK

STATUS (Divadlo, vášeň, láska, samota)
Predaj vstupeniék: TTI, Trojičné námestie 1, www.ticketportal.sk

■ 2. apríla o 12.00 h

v západnom krídle radnice Jaroslav Žák: HRDINOVIA

Vernisáž výstavy portrétnych fotografií priamych účastníkov protifašistického odboja pri príležitosti výročia oslobodenia Trnavy a ukončenia 2. svetovej vojny

V prehľade sú uvedené podujatia, o ktorých informovali organizátori redakciu NzR do termínu uzávierky. Za zmeny, ktoré nastali po tomto termíne, redakcia nezodpovedá. Informácie o pripravovaných podujatiach je potrebné doručiť na e-mailové adresy redakcie (v tiráži) alebo na adresu webredaktor@trnava.sk do 15. dňa predchádzajúceho mesiaca.

KONCERTNÝ CYKLUS MARIANUM – jar 2013

Trnavský festival klasickej hudby

25. marec – 23. máj 2013

Bachova spoločnosť na Slovensku
Správa kultúrnych a športových zariadení

Pondelok, 25. marec 2013, 19.00 h

Arcibiskupský úrad – koncertná sieň Marianum

SOLAMENTE NATURALI, orchester dobových nástrojov

MILOŠ VALENT, umelecký vedúci

HELGA BACHOVÁ, soprán

MATÚŠ TRÁVNIČEK, bas

Program:

PASSIO

BACH – HÄNDEL – TELEMANN

Árie z kantát pôstneho obdobia

Štvrtok, 25. apríl 2013, 19.00 h

Arcibiskupský úrad – koncertná sieň Marianum

Hudobné impresie – hudba 20. a 21. storočia

JANA PASTORKOVÁ, spev

ZUZANA BIŠČÁKOVÁ, klavír

Štvrtok, 23. máj 2013, 19.00 h

Arcibiskupský úrad – koncertná sieň Marianum

Klavírny recitál

JORDANKA PALOVIČOVÁ

D. Scarlatti, W. A. Mozart, F. Chopin, J. Cikker, I. Zeljenka

Cyklistika časov dávno minulých

Výstava bude otvorená 1. - 31. marca
každý utorok a štvrtok
od 10.00 do 12.00 h a od 14.00 do 17.00 h,
v nedeľu od 14.00 do 18.00 h
v radničnej kaplnke

Novinky z radnice nájdete aj na www.trnava.sk

NOVINKY Z RADNICE – informačný mesačník mesta Trnava. Vydavateľ: Mesto Trnava. IČO: 00313114. Evidenčné číslo: EV 2899/09. Náklad 5 000 ks. Šéfredaktor: Ing. Pavol TOMAŠOVIČ. Redaktorka: Elena Ursinyová. Redakcia: Radnica, Hlavná 1, 917 71 Trnava. Číslo telefónu: 033/32 36 344. E-mail: pavol.tomasovic@trnava.sk, elena.ursinyova@trnava.sk. Grafická úprava obálky: Andrej Grossmann, Grafická úprava a tlač: ŠOPA PRINT, Boleráz, časť Klčovany 289. Redakcia nezodpovedá za chyby spôsobené v procese grafickej úpravy a tlače.